

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA

PREDŠOLSKA VZGOJA

BRANKA ZAVRŽEN

Mentorica: mag. HELENA KOROŠEC

UPORABA LUTKE PRI VSAKODNEVNEM DELU V VRTCU

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana 2014

Zahvala

Za izkazano pomoč se najlepše zahvaljujem mentorici mag. Heleni Korošec, sodelavkam v Vrtcu Ivančna Gorica in vsem vzgojiteljem, ki so z reševanjem anketnih vprašalnikov prispevali k nastanku tega dela.

Avtorica

Povzetek

Lutka je eden izmed osnovnih pripomočkov za otrokovo igro. Njena uporaba v vrtcu prinaša veliko pozitivnih učinkov na razvoj otrok, vzgojitelju pa olajša pot do zastavljenih vzgojno-izobraževalnih ciljev.

Poznamo različne lutkovne tehnike (prstne, ročne, ploske lutke, marionete, lutke na palici, animacije predmetov, senčne, mimične lutke, lutke igrače ...), ki imajo različne učinke na razvoj in počutje otrok. Vzgojitelj mora znati izbrati ustrezno lutkovno tehniko, primerno izzivu, pred katerega je postavljen.

Igra, različne lutkovne tehnike, uporaba lutke pri vsakodnevnem delu v vrtcu in lutkovno gledališče so predstavljeni v prvem delu diplomskega dela.

V drugem delu na praktičnem primeru osvetlim uporabo lutke pri vsakodnevnem delu v vrtcu. Osredinim se predvsem na odzive otrok, prednosti in načine uporabe lutk ter na vlogo vzgojitelja v procesu kreativne lutkovne dejavnosti otrok.

Tudi v praksi se pokaže, da otrok lažje sledi lutki, ki mu predstavlja večjo avtoriteto od vzgojitelja. Lutka vzgojitelju pomaga vzpostaviti komunikacijo z otroki, vzgojitelj z njo doseže, da se mu otrok lažje zaupa. Vzdušje v skupini po uvedbi lutke je bolj sproščeno in prijetno. Z lutko je posredovanje vzgojno-izobraževalnih vsebin zanimivejše in učinkovitejše. Lutka pomaga pri razbijanju togih in zato velikokrat napornih delov dnevne rutine. Prav tako pomaga pri razvoju otrokovih kognitivnih, socialnih, čustvenih in gibalnih sposobnosti. Spodbuja ustvarjalnost in krepi občutek za igro.

Sledi raziskava o uporabi lutk v vrtcih, pri čemer se s pomočjo anketnih vprašalnikov in odgovorov nanje osredinim na pogostost uporabe lutk in lutkovnih tehnik pri pedagoškem delu v slovenskih vrtcih, motive za uporabo lutk ter na pogostost obiskov lutkovnega gledališča in ovire pri obiskih lutkovnih gledališč.

Ključne besede: lutka kot sredstvo za igro, lutkovne tehnike, lutka – ljubljenec skupine, uporaba lutk v slovenskih vrtcih

Abstract

A puppet is one of the basic tools for a child's game. Its use in a kindergarten brings plenty of positive effects on children's development and facilitates the educator's path to educational goals.

There are plenty of puppetry techniques (finger, hand, flat puppets, marionettes, puppets on sticks, object animations, shadow, mimic puppets, puppets – toys ...), which have different effects on the development and well-being of children. The educator must be able to select the appropriate puppet technique, suitable to the confronting challenge.

In the first part of the diploma paper, the game, various puppetry techniques, the daily use of puppets in a kindergarten and a puppet theatre are presented.

In the second part, I demonstrate a practical example of the daily use of puppets in a kindergarten. I focus primarily on the children's responses, the benefits and ways of puppet use and the role of an educator in the process of children's creative puppet activities.

The practice also shows that children easier follow a puppet that represents a greater authority to them than the educator. A puppet helps an educator to establish communication with children and gain their trust. After the introduction of a puppet the group atmosphere is more relaxed and enjoyable. The transmission of the educational content is more interesting and effective with a puppet. A puppet helps in breaking the rigid and therefore often stressful parts of a daily routine. It also helps to develop children's cognitive, social, emotional and motor skills. It stimulates creativity and enhances the feeling for a game.

In the last part follows the research on the use of puppets in kindergartens. With the help of questionnaires I focus on the frequency of the puppet use and puppet techniques during teaching in Slovene kindergartens, the motives for the puppet use, the frequency of visiting puppet theatres and obstacles during the visits.

Keywords: Puppet as a play tool, puppet art, puppet – a group's darling, the use of puppets in Slovene kindergartens.

Kazalo vsebine

1. Uvod	1
I. TEORETIČNI DEL	2
2. Otrok in igra.....	2
2.1 Opredelitev igre	2
2.2 Razvoj in vrste igre glede na njihovo vsebino pri predšolskem otroku	4
3. Lutka kot sredstvo za igro	8
3.1 Različne lutkovne tehnike	9
3.2 Lutka v vrtcu.....	13
3.2.1 Načini uporabe lutk pri vsakodnevnomu delu v vrtcu.....	15
3.2.2 Prednosti uporabe lutk pri vsakodnevnomu delu v vrtcu	16
3.3 Vzgojitelj in lutka	18
4. Lutkovno gledališče.....	21
4.1 Profesionalno lutkovno gledališče.....	21
4.2 Otroško kreativno lutkovno gledališče	21
II. EMPIRIČNI DEL	24
5. Opredelitev problema	24
5.1 Cilji	25
5.2 Raziskovalna vprašanja	25
5.3 Raziskovalna metoda.....	26
5.4 Vzorec.....	26
6. Praktični del: uvedba lutke – ljubljenca skupine – v vrtcu.....	27
6.1 Prihod lutke žabe v našo skupino	27
6.1.1 Ureditev lutkovnega kotička v igralnici	30
6.1.2 Izdelava lutkovne hiše	32
6.2 Žaba in dnevna rutina v naši skupini	34

6.2.1 Hranjenje z žabo.....	34
6.2.2 Počitek z žabo	36
6.2.3 Oblačenje, slačenje in preobuvanje s pomočjo žabe.....	37
6.2.4 Pospravljanje igrač v družbi žabe	39
6.2.5 Prebivanje na prostem z žabo – igra na snegu in sprehodi v okolici vrtca	41
6.3 Igra z žabo	43
6.4 Stik z drugimi otroki s pomočjo žabe	46
6.5 Žaba in čustva otrok.....	47
6.6 Posredovanje vzgojno-izobraževalnih vsebin z različnih kurikularnih področij s pomočjo žabe	49
6.6.1 Jezik: Žaba bere knjige	50
6.6.2 Družba 1: Obisk knjižnice.....	51
6.6.3 Družba 2: Praznovanje rojstnega dne z žabo	54
6.6.4 Narava: Žaba in spoznavanje magnetizma.....	55
6.6.5 Gibanje: Telovadba z žabo.....	57
6.6.6 Umetnost 1: Ustvarjanje dekoracije za igralnico z žabo.....	59
6.6.7 Umetnost 2: Izdelovanje prijateljev lutk z žabo in za žabo ter igranje z njimi...	60
6.6.8 Matematika: spoznavanje barv in vzorcev z žabo	68
6.7 Povzetek praktičnega dela.....	69
7. Rezultati raziskave z interpretacijo: uporaba lutk v slovenskih vrtcih	71
7.1 Opis vzorca	71
7.2 Rezultati in interpretacija.....	73
8. Ugotovitve.....	87
8.1 Kako strokovna literatura opredeljuje razvoj otroške igre in vlogo lutke pri vsakdanji uporabi v vrtcu?	87
8.2 Kakšna je vloga vzgojitelja pri seznanjanju otrok z lutkami in lutkovnim gledališčem?.....	87

8.3 Na katere načine lahko uporabimo lutko in kako se otroci odzivajo na lutke pri vsakdanji uporabi v vrtcu?.....	88
8.4 Kako pogosto vzgojitelji v slovenskih vrtcih vključujejo lutkovne dejavnosti v vsakodnevno delo v vrtcu?	89
8.5 Na katere načine vzgojitelji v slovenskih vrtcih najpogosteje vključujejo lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?	89
9. Zaključek	91
10. Seznam uporabljenih virov	92
11. Priloge.....	94
11.1 Anketni vprašalnik.....	94

Kazalo slik

Slika 1: Sprehod po snegu.....	27
Slika 2: Odkritje žabe na deblu drevesa.....	28
Slika 3: Premražena žaba in njena zgodba.....	28
Slika 4: Prva komunikacija z žabo.....	28
Slika 5: Žaba se skriva v bundo.....	28
Slika 6: Vračanje z žabo v vrtec.....	29
Slika 7: Žaba s klobučkom in šalom.....	30
Slika 8: Strinjanje otrok z žabo.....	31
Slika 9: Urejen lutkovni kotiček.....	32
Slika 10: Žaba s posebnim ležiščem.....	32
Slika 11: Okraševanje hiše z blagom 1.....	33
Slika 12: Okraševanje hiše z blagom 2.....	33
Slika 13: Žaba z nami pri kosilu.....	35
Slika 14: Žaba z nami pri popoldanski malici.....	35
Slika 15: Otroci animirajo žabo pri hranjenju.....	35
Slika 16: Žaba pokriva otroke z odejo.....	36
Slika 17: Žabji poljubček.....	36
Slika 18: Žaba pri petju uspavanke.....	37
Slika 19: Z žabo na ležalniku.....	37
Slika 20: Žaba opazuje otroke pri oblačenju.....	38
Slika 21: »Glej, kako se obujem.«.....	39

Slika 22: Sodelovanje otrok pri pospravljanju igrač 1	40
Slika 23: Sodelovanje otrok pri pospravljanju igrač 2	40
Slika 24: Žabo zebe, zato se greje pri otrocih	42
Slika 25: Žaba počiva	43
Slika 26: Žaba na sprehodu z vozičkom.....	43
Slika 27: Risanje risbic za žabo	44
Slika 28: Hranjenje žabe.....	44
Slika 29: Sestavljanje kock z žabo	44
Slika 30: Žaba se igra z avtomobilčki	44
Slika 31: Žaba šiva	45
Slika 32: Raziskovanje žabe	45
Slika 33: Žaba skače drugim otrokom po glavi.....	47
Slika 34: Poljubček za žabo.....	47
Slika 35: Stiskanje z žabo v lutkovni hiši.....	48
Slika 36: Žaba tolaži	48
Slika 37: Žaba se jezi.....	49
Slika 38: Žaba je začudena	49
Slika 39: Žaba nam bere knjigo.....	50
Slika 40: Obnavljanje zgodbe z žabo	51
Slika 41: Žaba sodeluje pri poslušanju pravljice	51
Slika 42: Obisk knjižnice z žabo	52
Slika 43: Crkljanje z žabo.....	52

Slika 44: Lutka račka v knjigi	52
Slika 45: Lutka žaba v knjigi	53
Slika 46: Žaba čestita za rojstni dan.....	54
Slika 47: Žabičin poljubček za rojstni dan.....	54
Slika 48: Pihanje svečk ob žabi.....	55
Slika 49: »Glej, jaz imam tudi žabo«.....	55
Slika 50: »Glej, avtomobilček se premika«	56
Slika 51: Oponašanje žabe pri gibanju.....	58
Slika 52: Žaba skače	58
Slika 53: Žaba se kotali.....	58
Slika 54: Barvanje cvetlic z žabo	60
Slika 55: Kreativna improvizirana lutkovna predstava s prstnimi lutkami – Škrati	61
Slika 56: Škrati se med seboj spoznavajo	61
Slika 57: Izdelava prstnih lutk: gozdne živali iz gnetljive mase.....	62
Slika 58: Končni izdelek: različne gozdne živali.....	62
Slika 59: Igra z gozdnimi živalmi v lutkovni hiši.....	62
Slika 60: Preprosta lutka na dlani	63
Slika 61: Lutki na dlani se poljubita	64
Slika 62: Zabava otrok ob gledanju improvizirane predstave.....	64
Slika 63: Izdelava ročnih lutk – Čudežni medvedi	64
Slika 64: Končni izdelki: ročne lutke iz vrečk.....	64
Slika 65: Izdelava marionet – Medvedi	65

Slika 66: Igra in raziskovanje gibanja marionet	65
Slika 67: Barvanje kaširanih balonov oz. posameznih delov velike gosenice	66
Slika 68: Gosenica potrebuje še oči in usta	66
Slika 69: Animiranje gosenice.....	66
Slika 70: Izdelovanje lutk – Hlodkov iz vej	67
Slika 71: Hlodki potrebujejo še oči, usta in nos	67
Slika 72: Animacija predmetov: iz vej so nastale lutke.....	67
Slika 73: Raziskovanje senc v senčnem gledališču	67
Slika 74: Žaba govori izštevanko, mi izdelujemo metulje z različnimi barvnimi vzorci	69

Kazalo tabel

Tabela 1: Namen uporabe lutk	75
Tabela 2: Lutkovne tehnike, ki jih uporabljajo vzgojitelji	77
Tabela 3: Lutkovne tehnike, ki jih vzgojitelji izdelujejo z otroki	80
Tabela 4: Načini za seznanjanje z lutkovnim gledališčem	82

Kazalo grafov

Graf 1: Spol anketirancev	71
Graf 2: Delovna doba anketirancev	72
Graf 3: Lokacija vrtca, v katerem so anketiranci zaposleni	72
Graf 4: Starostna skupina otrok	73
Graf 5: Pogostost uporabe lutk	74
Graf 6: Indeks namena uporabe lutk	76
Graf 7: Indeks uporabe različnih vrst lutk	78
Graf 8: Pogostost izdelovanja lutkovnih tehnik pri otrocih.....	79
Graf 9: Indeks izdelave različnih lutkovnih tehnik skupaj z otroki.....	81
Graf 10: Indeks najpogostejših načinov seznanjanja z lutkovnim gledališčem	82
Graf 11: Možnost obiska lutkovnega gledališča.....	83
Graf 12: Zadovoljstvo s številom obiskov.....	84
Graf 13: Ovire pri obiskih gledališč	85
Graf 14: Uporaba lutkovnih predstav kot uvod/motivacija za določeno temo/projekt	86

1. Uvod

Lutka je predmet, ki pod vplivom energije, ki jo vanjo usmeri lutkar, postane magično bitje, ki je vsemogočno. Njena magična moč prevzame vse ljudi – odrasle in otroke. S pomočjo lutke je svet bolj pravljичen, vsa dogajanja v njem so posredovana na prijetnejši način. To je ena izmed mnogih prednosti, ki nam jih omogoča lutka, zato je prav, da je njen igriv način v vrtcu, v katerem je igra glavno vodilo otrok, vsakodnevno prisoten.

Lutka že dlje časa velja za sredstvo, ki omogoča več kot le pripravo lutkovne predstave. Mogoče jo je vključiti v različne življenjske situacije in nam v njih prinaša številne prednosti. S prednostmi, ki nam jih omogoča lutka, se ima otrok možnost najpogosteje srečati ravno v vrtcu.

Na podlagi mojih dozdajšnjih izkušenj pri delu v vrtcu menim, da se lutka kot pripomoček pri vsakodnevem delu vzgojitelja še vedno premalo uporablja. To me je vodilo k izvedbi raziskave o pogostosti uporabe lutk v slovenskih vrtcih.

Rezultati raziskave so me nadalje vodili v praktičen preizkus prednosti, ki nam jih kot pedagoškim delavcem omogoča lutka. Želela sem izkusiti pozitiven vpliv lutke na otroke, njene različne načine uporabe pri vsakdanjem delu v vrtcu in se seznaniti s svojo vlogo pri tem, zato sem se odločila, da v vrtcu uvedem lutko – ljubljenco skupine.

I. TEORETIČNI DEL

2. Otrok in igra

2.1 Opredelitev igre

Otrok ima že kot dojenček od svojega rojstva in vse prek svojega razvoja notranjo težnost po igri. Igra je torej otrokova osnovna dejavnost, ki je definirana kot spontana in pri kateri gre za ustvarjalne aktivnosti (Batistič Zorec, 2002).

Pri igri gre za različne dejavnosti, ki jih izvaja otrok. Te se spreminjajo glede na starost otroka od preprostejših h kompleksnejšim oblikam. Zaradi različnih vrst iger, ki so značilne za določeno stopnjo pri otrokovem razvoju, ni enotne definicije, ki bi jo opredeljevala. Kljub različnim kriterijem, ki jih za opredeljevanje igre uporabljajo različni avtorji, pa je sama opredelitev igre med njimi zelo podobna (Marjanovič Umek in Zupančič, 2001).

»Rubin, Fein in Vanderberg (nav. po Batistič Zorec in sod., 1996, str. 13) so postavili nekaj ključnih opisnih kriterijev za prepoznavanje igre:

- prostovoljnost, notranja motivacija in pozitivni občutki (užitek);
- usmerjenost pozornosti na igralne dejavnosti in ne na cilje (rezultate) teh dejavnosti (otrok npr. lahko med igro pozabi na svoj prvotni namen);
- »preučevanje« igralnega materiala;
- neresnično, nestvarno vedênje – v igri otrok je namreč veliko pretvarjanja, dejavnosti »če bi«, »kot da bi«, s katerimi otroci prikazujejo druge ljudi, njihove dejavnosti ali predmete;
- fleksibilnost – igra poteka po pravilih, ki jih postavljajo udeleženci sami, in jih, če je potrebno, med igro tudi spreminjajo;
- aktivna udeležba – otroci v igri aktivno sodelujejo drug z drugim in so dejavni z različnimi predmeti« (Batistič Zorec, 2002, str. 1).

Otrok se igra zaradi lastnega zadovoljstva, ni pomemben končni izid (Marjanovič Umek in Zupančič, 2001). Avtorja Horvat in L. Magajna (1987, v Marjanovič Umek in Zupančič,

2001, str. 3) opredelita igro »kot svoboden akt, ki ni povezan s procesi neposrednega zadovoljevanja potreb in ki je omejen na svoj svet; potek in smisel igre sta v njej sami«.

V osnovi velja, da je igra brezmejna in da se spreminja; predstavlja otrokov kognitivni, socialni, emocionalni in gibalni razvoj; povezuje otrokovo vedenje in nevedenje, aktualnosti in možnosti, verjetnost in neverjetnost. Gre za razmerje med domišljijo in realnostjo; med preteklostjo, sedanostjo in prihodnostjo; med logiko in absurdnostjo; med varnostjo in tveganjem (Marjanovič Umek in Zupančič, 2001).

V današnjih časih je kurikulum za vrtce bolj odprt, kot je bil nekoč. Iz njega je razvidno, da prevladuje mnenje, da se otrok najbolje uči in razvija z dejavnostmi, za katere je motiviran in v katerih prevladuje igra kot osnovno vodilo (Batistič Zorec, 2002).

»Otroška igra je tista dejavnost, ki na najbolj naraven način združuje temeljna načela predšolske vzgoje in je v primeru, da je opredeljena dovolj široko v smislu preseganja svoje vpetosti v t. i. akademski ali razvojni pristop v predšolski vzgoji, razumljena kot način otrokovega razvoja in učenja v zgodnjem obdobju« (Kurikulum za vrtce, 1999, str. 19).

»Pa vendarle igra v kontekstu kurikula za vrtce ni razumljena kot dejavnost, ki bo sama po sebi pripeljala do realizacije tako ali drugače zapisanih ciljev predšolske vzgoje, nasprotno, treba je poznati in definirati osnovne elemente kurikula (npr. stopnjo odprtosti in/ali strukturiranosti kurikula ter njen vpliv na prisotnost in kakovost igre), jih znati povezati z osnovnimi elementi kakovosti predšolske vzgoje v vrtcu, ki so seveda prepoznavani tudi v zapisanih ciljnih vzgojnega dela, metodah in oblikah, pa vendarle obstajajo v ozadju teorije, psihološke, edukacijske, filozofske, sociološke, antropološke, kulturološke, in različni pristopi k njihovi interpretaciji« (Kurikulum za vrtce, 1999, str. 20).

Igra, ki je osnovna dejavnost predšolskih otrok, otroke vodi in motivira za doseganje oz. sprejemanje novega znanja iz okolja. Z njo otrok razvija svoje psihične in fizične sposobnosti ter lastnosti; z njo gradi na odnosih med ljudmi, ki ga obdajajo, ter mu pomaga pri razumevanju in izražanju samega sebe, svojega razpoloženja in občutij. Zaradi vseh teh razlogov je zelo pomembno, da igri otroka posvečamo posebno pozornost, mu jo omogočimo in pustimo, da se v njej otrok razvija.

2.2 Razvoj in vrste igre glede na njihovo vsebino pri predšolskem otroku

Prav tako kot je težko določiti enotno definicijo otroške igre, je težko določiti enotne vrste otroških iger. L. Marjanovič Umek in T. Kavčič (2001) navajata različne vrste otroške igre po različnih avtorjih.

Funkcijska igra

V tej vrsti igre gre za preizkušanje svoje zaznavno-gibalne sheme; to otroka pripelje do občutka zadovoljstva. Ta vrsta igre je značilna za otroka v prvih dveh letih njegovega življenja. Otrok poleg preizkušanja razvijanja svojih gibov v tem obdobju neposredno manipulira tudi s predmeti, ki ga obdajajo, in raziskuje njihove lastnosti. Pri tem gre za zaznavanje značilnosti različnih predmetov, zato nekateri avtorji to vrsto igre imenujejo tudi nesimbolna igra. Otrok v tem obdobju preizkuša funkcioniranje svojih gibov (delov telesa) in različnih predmetov (Marjanovič Umek in Kavčič, 2001).

Za to vrsto igre so značilni najrazličnejše oblike gibanja (plazenje, plezanje, guganje ...) in raziskovanje predmetov (tipanje in okušanje, vlečenje in prenašanje, odpiranje in zapiranje, mečkanje, trganje ...) (Batistič Zorec, 2002).

Konstruktivna igra

Za konstruktivno igro je značilno, da otrok konstruira, tj. gradi in povezuje posamezne elemente igrač, npr. sestavlja kocke, slike iz delov v celoto ... Prva oblika te igre se pojavi že ob koncu prvega leta starosti otroka, nato pa se konstruktivna igra pojavlja vse pogostejše in postaja vse kompleksnejša. Sprva otrok zgradi neko konstrukcijo in jo nato poimenuje, starejši otrok pa že vnaprej ve, kaj in kako bo nekaj zgradil, ter nato to tudi naredi. Otrok se v tej vrsti igre uči. Najprej posamezne elemente igrač sestavlja oz. konstruira na podlagi metode poskusov in napak, pozneje že vnaprej pozna načine povezovanja in kombiniranja prvin (Marjanovič Umek in Kavčič, 2001).

Dojemalna igra

Toličič (1961, v Marjanovič Umek in Kavčič, 2001, str. 38) dojemalno igro opisuje »kot poslušanje, opazovanje, posnemanje in branje«. M. Zupančič in sodelavke (1999, v Marjanovič Umek in Kavčič, 2001, str. 38) opisujejo naslednje dejavnosti, ki jih umeščamo v

dojemalno igro otrok, v katerih otrok:

- pojmuje, kar vidi, poimenuje predmete zunanje realnosti in glasovno opisuje, kar počne;
- sledi navodilom, torej izvaja neko dejavnost na pobudo ali zahtevo drugega, odgovarja na vprašanja;
- daje navodila, verbalizira svoje pobude ali zahteve, zastavlja vprašanja;
- dojema relacije, kar pomeni, da razume odnose med prvinami, ki jih spaja ali so spojene v igralnem kontekstu.

Dojemalna igra se pri otroku začne že pri šestih mesecih njegove starosti, nato postane pogostejša in se razvija v celotnem predšolskem obdobju. Razvoj te igre pri otroku kaže njegov razvoj mišljenja, govora ter socialne udeležbe z vrstniki in odraslimi (Marjanovič Umek in Kavčič, 2001). Vse izkušnje, ki jih otrok dobi v tej vrsti igre, uporabi v simbolni in konstrukcijski igri (Batistič Zorec, 2002).

Simbolna igra

Simbolna igra je vrsta igre, pri kateri gre za miselne predstave, ki v realnosti niso prisotne. Otrok se igra s simboli, z dejanji ali s pojavi, predmeti ali z osebami, ki v dani situaciji niso prisotni; izvirajo iz njegovega domišljjskega sveta. Prve oblike te igre se pojavijo pri letu oz. letu in pol staremu otroku, nato pa postane ta vrsta igre vse kompleksnejša – pri otroku se razvijejo prve simbolne funkcije (Marjanovič Umek in Kavčič, 2001). Otrok sprva točno ponovi neko dejavnost iz okolja – jo neposredno imitira. To predstavlja prehod k simbolni igri, ko otrok videno situacijo iz okolja ponovi po določenem času – odložena imitacija. Ta predstavlja višjo raven simbolne igre (Korošec, 2013b). Simbolna igra v predšolskem obdobju postane vse pogostejša; je najznačilnejša igra otrok in je v taki obliki prisotna od drugega do šestega leta starosti (Marjanovič Umek in Kavčič, 2001).

Simbolno igro imenujemo tudi domišljjska igra, igra »kot da«, igra vlog ... (Korošec, 2013b). M. Umek in Lešnik Musek (1999, v Marjanovič Umek in Kavčič, 2001, str. 39) pišeta, da se »v simbolni igri odraža preplet kognitivnih, sociokognitivnih, socialnih, jezikovnih, kulturoloških pogledov na otrokov razvoj, ki zahteva poznavanje določenih sposobnosti in spretnost, ki sodefinirajo razvojno stopnjo simbolne igre. Gre za pretvarjanje, odmik od realnega sveta k predstavnemu, fleksibilnost v mišljenju, jezikovni obrat,

konverzacijo in metakomunikacijo, decentriranje mišljenja, dekontekstualizacijo /.../, reverzibilnost, metareprezentacije, zmožnosti razumevanja drugih in zavzemanje perspektive drugega«.

Pojav simbolne igre je povezan s kognitivnim razvojem otroka. Otrok mora biti zmožen razumeti pogojnost znaka in obvladati svoj egocentrizem, da je sposoben simbolne igre. Veliko avtorjev poudarjajo, da je simbolna igra ključna kognitivna sposobnost predšolskega otroka, ki zahteva določeno stopnjo različnih spretnosti in sposobnosti ter hkrati omogoča njihov napredek (Marjanovič Umek in Kavčič, 2001).

S. Smilansky in L. Shefatya (1990, v Marjanovič Umek in Kavčič, 2001, str. 40–41) opisujeta nekaj prvin, ki so nujne za simbolno igro (dramsko in sociodramsko igro):

- imitativno igro vlog: otroci prevzamejo različne vloge in jih predstavljajo z dejavnostmi in/ali verbalizacijo;
- pretvarjanje, povezano z igračami: z dejavnostjo ali besedami naredijo igrače in/ali materiale, ki niso posnetki, ter predmete, ki jih potrebujejo v igri;
- verbalno pretvarjanje v igri, ki se nanaša na dejavnosti ali situacije: verbalni opisi ali izjave so zamenjave za dejavnosti ali situacije;
- vztrajanje v igri vlog: otrok nadaljuje vlogo ali temo igre v časovni enoti, ki ni krajša od deset minut;
- interakcijo: najmanj dva igralca v interakciji;
- verbalno komunikacijo: gre za verbalne interakcije, ki so v povezavi z epizodo.

Igra vlog je najvišja oblika simbolne igre. Zanj sta značilni dve pomembni obliki kognitivnih operacij. Prva oblika je reverzibilnost. Ta otroku omogoči zavedanje, da se lahko iz domišljjskega in nerealnega sveta kadar koli vrne v realnost. Druga oblika pa je decentracija, pri kateri gre za otrokovo zavedanje, da je v igri on oseba, katere vlogo igra, in tudi še vedno on sam (Korošec, 2013b).

Poleg teh oblik kognitivnih operacij je za simbolno igro značilna sposobnost konzervacije in ohranitve. Ta otroku omogoči prek celotne igre ohranjati namišljeno identiteto in vlogo igrače/predmeta, čeprav je igrača/predmet v realnosti v drugačni funkciji (Korošec, 2013b).

Vsakodnevna simbolna igra otrok je edinstven pojav, v katerem otrok izraža, kaj se v okolju, ki ga obdaja, dogaja. To za vzgojitelja predstavlja pomemben vir informacij, kako naj vodi

otroke pri gledališki dejavnosti. »Ključni trenutek v procesu simbolne igre je ustvarjanje fiktivne situacije, ki otroku pomaga, da se oddalji od konkretne situacije. V tem sta si otrokova simbolna igra in lutkovno-dramska igra popolnoma podobni« (Korošec, 2009, str. 124).

Različne klasifikacije opredeljujejo simbolno igro, pri kateri se otroci pretvarjajo, prevzemajo različne vloge ter kreativno in domišljjsko uporabljajo različne predmete ali simbole; te različne predmete uporabljajo kot lutke. Glavno vodilo pri tem je domišljija. Ta vrsta igre pozitivno vpliva na vsa področja otrokovega razvoja (Marjanovič Umek in Kavčič, 2001).

3. Lutka kot sredstvo za igro

»Primeri iz prakse opozarjajo na pomembno vlogo simbolne igre, s tem tudi lutke in gledališke igre, v vzgojno-izobraževalnem procesu« (Korošec, 2002a, str. 55).

»Zibelka lutkarstva je animizem – odkriti dušo predmetu in mu vdahniti življenje. Če želimo, da bo lutka oživela, ji moramo posvetiti vso pozornost, se ji podrediti in prenesti nanjo vso energijo. Le tako bo lutka oživela in bo prepričljiva. V tem trenutku naša komunikacija teče prek posrednika, tj. lutke« (Korošec, 2009, str. 123).

»Lutka ni nič drugega kot negibna materija, zahvaljujoč lutkarjevi animaciji pa oživi, se pogovarja z nami, izraža stanje duše, komunicira z emocijami« (Korošec, 2010, str. 310–311).

»Predmet, oblikovan s človekovo voljo, dobi nov simbolični pomen, postane novo bitje, osebek: metafora« (Majaron, 2000, str. 33).

Tako kot lutkar oživi lutko s prenosom svoje energije, to v simbolni igri z lutko/igračo naredi otrok.

Če bo otrok negibni materiji vdihnil tri ravni stilizacije (vizualno, glasovno in gibalno), po katerih je lutka tako prepoznavna, bo njegova lutka res oživela in bo prepričljiva (Korošec, 2004).

S simbolno igro z lutkami otroci postopoma dojemajo svet, kakšen je. V igri z njo otroci preizkušajo lastne sposobnosti in meje v okolju; lahko posnemajo to, kar so videli, slišali in/ali čustveno doživeli, ali pa zaigrajo situacije, ki bi si jih želeli, pa vedo, da so v realnosti neizvedljive (Korošec, 2004).

Ker mora otrok v igri z lutko podrediti svoj »ego«, da ta prevzame njegovo vlogo »jaza« in postane privlačna ter prepričljiva za druge gledalce, lutka otroku predstavlja ščit pred izpostavljanjem (Majaron, 2002a). »Mlajši otroci prenašajo svoj 'jaz' v lutko spontano, kot v igri s svojimi igračami« (Majaron, 2002a, str. 59).

Lutka je tako rekoč vsemogočna. »Zna peti, si izmišljati besede in izraze za neznane dogodke, zna povedati zgodbo ali pesem v literarni obliki ali pa v vlogi ene izmed v zgodbi nastopajočih oseb (s tem je spremenjen »zorni kot«, pogled na dogodek). Zna govoriti tudi v narečju ali žargonu, skratka – vzpostavlja zavedanje o jezikovnih ravneh. Lutka je radovedna,

rada sprašuje, pogosto zelo izzivalno. Pripravljena je pomagati otroku, včasih pospraviti ali pa skočiti, ko ga je strah, zlesti skozi tunel, oditi k zdravniku ali oprati zobe. Lutka lahko personificira čas, letne čase, mesece, dneve, matematične pojme, črke iz abecede in še brez konca drugih stvari, ki jih ustvarjalen učitelj zna zanimivo posredovati učencem, oni pa jih prevajajo v gledališko-lutkovni dogodek« (Majaron, 2000, str. 34).

3.1 Različne lutkovne tehnike

Poznamo veliko različnih lutkovnih tehnik, ki jih lahko uporabimo za izdelavo lutk in igro z njimi. Med že znanimi (klasičnimi) lutkovnimi tehnikami ima vsaka svoje specifične značilnosti, ki so se izoblikovale na podlagi bogatega zgodovinskega razvoja. Posameznik si pri izdelavi lutk lahko izmisli tudi novo lutkovno obliko. Ustvarjalci in animatorji lutk morajo dobro poznati določene značilnosti vrste lutk, preden se odločijo za določeno lutkovno tehniko (Trefalt, 1993).

Prstne lutke

Prstne lutke so ena najpreprostejših lutkovnih tehnik. Z enim ali več prsti lahko naredimo najpreprostejše »predstave«. V trenutku z dodajanjem določenih pripomočkov (kroglica ali očala za oči) ali z narisanimi očmi in usti naredimo nenavadne prstne lutke, ki narekujejo vrsto neobičajnih gibov, s katerimi lahko razmigamo prste (Majaron, 2006).

Ročne lutke

Ročne lutke vodimo od spodaj navzgor, pri čemer poznamo več različnih tehnologij ročnih lutk. Klasična oblika ročne lutke se na roki vodi tako, da kazalec drži lutkino glavo, palec in sredinec oziroma preostali prsti pa predstavljajo roke lutke. Pri animaciji ročnih lutk so nam omogočeni energični in hitri gibi, njihova posebnost pa je, da lahko z njo uporabljamo zelo veliko pripomočkov (Trefalt, 1993).

Zaradi težke drže ročne lutke pri animaciji nad paravanom je to ena izmed najzahtevnejših lutkovnih tehnik. Prav tako kot nekatere druge lutkovne tehnike tudi ta spodbuja razvoj fine motorike, saj ima pri drži lutke skoraj vsak prst svojo vlogo. Pri uporabi ročne lutke moramo posebno pozornost nameniti velikosti lutke. Ta ne sme biti prevelika za otroško roko, kadar jo animira otrok (Majaron, 2006).

Ploske lutke

Posebnost ploskih lutk je v njihovi dvodimenzionalnosti, kar to vrsto lutk naredi zelo zanimivo. Njihova osnova je izdelana iz lepenke, lesenih ploščic ali iz kovine, ki je pritrjena na paličico ali žico z držalom. To nam omogoči, da jo vodimo od spodaj navzgor (Trefalt, 1993).

Izdelava in vodenje te vrste lutk sta zelo zahtevna. Po navadi so te lutke enostransko izdelane, na hrbtni strani pogosto prepletene z mehničnimi vzvodi, zato je njihovo gibanje zelo omejeno, usmerjeno v eno smer. Zaradi vseh teh razlogov pogosto potrebujejo dvojnike. Prav tako je pri uporabi teh lutk treba natančno določiti zakone gibanja, komunikacije, prehodov lutk, ki temeljijo na dvodimenzionalnosti (Trefalt, 1993).

»Ploske lutke so pomembne za razvoj otrokove likovne občutljivosti in orientacije v prostoru. Gre za »prevod« risbe v gibanje in odnos do te forme do drugega predmeta. Spozna izraznost profilov, pojmov spredaj, zadaj relativnost velikosti in način vzpostavljanja komunikacije na poseben način« (Majaron, 2000, str. 34).

Marionete

Marionete so vrsta lutk, ki jih vodimo od zgoraj navzdol. Lutke so lahko pritrjene na žice ali pa nitke, kar jim omogoči mehke gibe, ki so tudi bistvena lastnost te vrste lutk. Klasične marionete se izdelata iz lipovega lesa, ki mu dodamo dodatke iz penaste gume, stiropora, šolske gobe itn. Pri izdelavi je pomembno, da smo pazljivi na težišče lutke, da ima ta pravi položaj. Animacija marionete je ena izmed najzahtevnejših tehnik lutk, saj je na gibih lutk vidna vsaka najmanjša napaka, ki jo naredi animator. Poleg tega je za to vrsto lutk značilno, da le s težavo obvladujejo pripomočke, zato so ti uporabljeni večinoma le simbolno (Trefalt, 1993).

»Marionete so lutkovna tehnika, ki jo imajo otroci zelo radi, saj jih občutijo kot projekcijo odnosa odraslih do njih« (Majaron, 2006, str. 100). Prek marionet otroci obvladujejo svet in ga uredijo po svoje. Med odraslimi prevladuje zmotna predstava, da je izdelovanje marionet prezahtevno. »Izdelava preproste marionete na eni do treh niti ni prezahtevna niti za vrtčevske otroke, zato je prav krivično, da jim tako redko privoščimo ta občutek. /.../ S potezanjem raznih vrvic bo našel izzivalna in nenavadna gibanja, spoznal bo svoj »mehanizem« gibanja, začutil bo pomen težišča v telesu in sam obvladal z animacijo pomembno fino motoriko in

koordinacijo gibanja celotnega telesa, na primer pri hoji ob marioneti« (Majaron, 2006, str. 100).

»Marionete simbolizirajo manipulacijo: nad njimi je vedno nekdo, ki dirigira njihove gibe. To intuitivno začuti tudi otrok in tako prepozna socialne metode in relativnost situacij« (Majaron, 2000, str. 34).

Lutke na palici

Lutke na palici, imenovane tudi javajke, vodimo od spodaj navzgor. Klasična lutka na palici ima eno glavno paličico, ki poteka prek celotnega telesa lutke in na vrhu nosi njeno glavo. Poleg te glavne paličice ima še dve stranski paličici, tako imenovani šipki, ki sta pritrjeni na roke lutke in omogočata njuno upravljanje. Lutke na palici so izdelane iz trdnega dela do pasu (po navadi iz lesa), kamor sta pritrjena glavna palica in kostum, ki prekriva spodnji del lutke in sklepe njenih rok. Poleg tradicionalne javajke poznamo tudi javajke, ki jih animator nosi na glavi. Tako lutkar z glavo upravlja gibanje, ki ga lutki omogoča glavna palica, z rokami pa upravlja gibanje njenih rok. Za javajke je značilno, da je gibčna kot ročna lutka, hkrati pa so njeni gibi mehki in melanholični kot pri marioneti. Zaradi svojih gibalnih zmožnosti predstavlja eno izmed najpopolnejših lutkovnih tehnik (Trefalt, 1993).

Animacija predmetov

Animacija predmetov ali predmet kot lutka je posebna lutkovna tehnika. Animator poljuben predmet neposredno drži v roki in ga animira tako, da ta postane lutka. Ta predmet, ki v rokah animatorja postane lutka, je lahko kateri koli vsakdanji predmet, ki ga gledalec pozna. Posebnost te tehnike je, da čas uprizoritve nastane, ko animator začne animacijo predmeta in ko ta animiran predmet gledalca prepriča, da je oživel. S to tehniko ima gledalec pred očmi ves čas menjavanje realne vloge predmeta in iracionalnost, ko predmet ustvari popolno gledališko iluzijo (Trefalt, 1993).

Predmeti pogosto igrajo vlogo v različnih situacijah in ne predstavljajo le sebe. S tem dobijo novo, metaforično vlogo, v kateri lahko otrok različne situacije razreši po svoje, kar nam omogoča, da lahko v otrokovi igri z animiranim predmetom prepoznamo tudi kakšen problem iz otrokovega okolja (Majaron, 2000).

»Lutke predmeti so temelj za lutkovno gledališče, saj se v njih skriva bistvo lutkovnosti, torej oživljanje mrtve snovi« (Trefalt, 1993, str. 60).

Senčne lutke

Posebnost senčnih lutk je, da se jih vodi od zadaj. S pomočjo vira svetlobe se njihovo senco projicira na platno, ki predstavlja odrski prostor, na katerem lutka oživi. Take vrste lutk so lahko iz različnih neprosojnih materialov, ki na platno dajejo črno-belo kontrastno senco, ali pa iz prosojnih in obarvanih materialov, ki na platno projicirajo različne oblike in barve. Skozi zgodovino se je razvilo več različnih vrst senčnega gledališča (Trefalt, 1993).

»Osnovni princip senčnega gledališča se pri vseh oblikah kaže podobno, razlikujejo se med seboj le v postavitvi luči, kvalitete materiala lutke (usnje, plastika, papir ...) in kvaliteti platna, na katerega se projicira sence (strojena koža, blago, papir ...)« (Trefalt, 1993, str. 62–63).

Prav tako kot animacija ploskih lutk animacija senčnih lutk zahteva natančnost, razumljivost v gibanju in govoru, saj je projekcija sence lutke na platnu dvodimenzionalna (Trefalt, 1993).

Senčno gledališče z neomejeno igro senc različnih prosojnih/neprosojnih tkanin, lepenke, različnih delov telesa, celofana na žicah ali pa z alkoholnimi flomastri porisane folije, ki upodabljajo razne živali, obraze ali zgodbe, je lahko zanimivo motivacijsko sredstvo za otroke. Pri izdelavi takih lutk se uri fino motoriko, pri animaciji pa animator pridobiva na občutku za prostor, saj se velikost sence na platnu z oddaljevanjem in s približevanjem lutke platnu spreminja (veča ali manjša). Če lutke približujemo izvoru svetlobe, pa ustvarjamo na platnu nenavadne slike, ki navdušujejo gledalce (Majaron, 2006).

Mimične lutke

Posebnost mimičnih lutk je njihova sposobnost bogatega mimičnega izražanja, kar sicer za preostale lutkovne tehnike ne velja. Vodi se jih od spodaj navzgor, podobno kot ročne lutke, le da zgornji štirje prsti dlani predstavljajo zgornjo čeljust oz. gobec lutke, palec pa nam omogoča premikanje spodnje čeljusti pri lutki. Pri tej vrsti lutk je najpomembnejša njena glava, s pomočjo katere animator z lutko izraža različne mimike, zato je njegova dlan oblečena v penasto gumo ali pa kak drugačen prožen material, ki mu to omogoča. Poleg obrazne mimike sta za to lutkovno tehniko značilni tudi gestikulacija in uporaba različnih pripomočkov, ki jo animator pri lutki izvede s pomočjo svoje druge oz. proste roke (Trefalt, 1993).

Ta vrsta lutk zaradi svojega načina vodenja zahteva obvladovanje drugačne vrste mišic dlani kot na primer marionete. Z njihovo animacijo razvijamo obvladovanje zapestja in komolca v vse smeri. Z otroki lahko izdelamo tudi preproste mimične lutke iz vrečke, večje ovojnice ali nogavice. Večinoma gre za like, ki predstavljajo različne živali (Majaron, 2006).

Otrok primarno sprejema informacije iz okolja prek neverbalne komunikacije in si postopoma na podlagi izkušenj bogati govorno izražanje. Mimične lutke imajo pri tem pomembno vlogo, ker nam z odpiranjem ust omogočajo posnemanje in poudarjanje izgovorjave (Majaron, 2000).

Lutka igrača

Lutka igrača je ena izmed lutkovnih tehnik, ki je najpogosteje namenjena uprizoritvam za otroke. Podobno kot lutkovna tehnika animacija predmetov otrokom dobro poznana igrača iz vsakdanjega življenja postane odrska lutka, če jo neposredno animiramo. V primerjavi z animiranim predmetom lutka igrača ne potrebuje posebnega asociativnega konteksta, saj igra samo sebe – oživiljeno otroško igračo. Ker lutka igrača vpliva na čustvovanje otrok, je velikokrat v vlogi posrednika ali pojasnjevalca; s tem povečuje kontaktnost in direktnost lutk igrač. Uporablja se jo tudi v terapevtske namene (Trefalt, 1993).

3.2 Lutka v vrtcu

Lutka je ena izmed stvari, s katerimi se otrok sreča že v zgodnjem otroštvu; če ne prej, se z njo seznani, ko vstopi v vrtec. V vrtcu ima lutka pomembno vlogo in velik vpliv na otrokovo čustvovanje. Otroku v prvih dneh obiskovanja vrtca pomaga premagati strah, ki je prisoten ob ločitvi od staršev, in ga prijazno sprejme v novo okolje. S svojo magično močjo za otroka postane glavna avtoriteta, s pomočjo katere v vrtcu lahko ureja nesporazume, otrok ji zaupa in z njeno pomočjo začne simbolično komunicirati z okoljem. V otroku vzbudi tudi kreativnost in ga spodbudi k lastni ustvarjalnosti, ki pomembno vpliva na otrokovo samopodobo (Majaron, 2002).

Lutka je lahko v vrtcu vsakodnevno prisotna. Njeno osnovno izhodišče vsakodnevne uporabe je izboljšanje komunikacije med vzgojiteljem in otrokom, med drugimi otroki ter otrokom in vzgojiteljem. Že od prvega dne vstopa otrok v vrtec jim pomaga premagovati strah in stisko ob ločitvi od staršev in jih pri tem tolaži, je prisotna ob različnih priložnostih pri vsakodnevni

rutini v vrtcu, usvajanju novega znanja z vseh področij kurikulumuma in otroke motivira. Pri tem so prizori z njo vedno improvizirani, ko spodbujajo otroke (Korošec, 2013a).

»Igra z lutko s svojo posebno komunikacijo in z oživljanjem 'predmeta' prinaša v skupino posebno vznemirjenje, omogoča sprejemljiv način za izražanje čustev, s svojo vizualno pojavnostjo predstavlja jezik nebesedne komunikacije ter spodbuja razvoj domišljije in otrokove kreativnosti« (Korošec, 2009, str. 121).

»Otroci lutki zaupajo, se sproščeno pogovarjajo z njo, se je želijo dotakniti in jo božati. Sprejmejo jo kot živega člana svoje skupine, jo občudujejo in jo aktivno vključujejo v svoje delo. Lutka otroke popolnoma čustveno prevzame, je njihov zaupnik in zavetnik« (Korošec, 2013a, str. 4).

Če imajo na voljo pripravljene elemente in različne materiale, so že sorazmerno majhni otroci sposobni samostojno ali pa s pomočjo sovrstnika/vzgojitelja izdelati razne vrste lutk. S takimi dejavnostmi v vrtcu otroci razvijajo motorične spretnosti, se lahko ob kreativnem ustvarjanju naučijo veliko novega o obdelovanju raznih naravnih ter umetnih materialov in se seznanijo z različnimi orodji ter njihovo uporabo (Majaron, 2000).

Če otroci vedo, da bodo lahko izdelali lastno lutko in jo uporabili pri pripravi lutkovne predstave v sodelovanju z vzgojiteljem in vrstniki, to otrokom in vzgojitelju omogoči pozitivna pričakovanja s prijetnimi čustvi in z visoko motivacijo za delo. Pri tem je pomembno, da vzgojitelj uporabi drugačen način vodenja in je kreativen (Korošec, 2013a).

Pri ustvarjanju z lutkami se najprej pojavlja individualna oblika dela. Otrok pri izdelavi lutke najprej z njo vzpostavi odnos; med nastajajočo lutko in njim se vzpostavi magična komunikacija. Z animiranjem lutke pa se ta komunikacija nadaljuje (Korošec, 2013a).

»Lutkovni junak in prizori z lutkami, zgodbe za gledališče in improvizacije so naši pomočniki, skozi katere otroci sporočajo svoj način razumevanja sveta, literature, teme iz kurikula ali domišljije« (Korošec, 2010, str. 312).

Vključevanje medpredmetnih kurikularnih ciljev pri igri z lutko je zelo pomembno. Otroci z lutko lahko improvizirajo in ustvarjajo po lastnih zamislih in domišljiji; enkrat pripravijo prizore po literarni predlogi in drugič improvizirajo po lastni zamisli (Korošec, 2004).

Kreativna lutkovna dejavnost je metoda učenja in poučevanja, ki je nujna v sodobnih vrtcih in zelo uspešna pri povezovanju medpredmetnih področij kurikula. Poleg lažjega doseganja znanja nam omogoča, da se v vrtcu razvijajo ustvarjalni in sproščeni otroci, ki so sposobni aktivnega in kreativnega reševanja problemov (Korošec, 2004).

3.2.1 Načini uporabe lutk pri vsakodnevnemu delu v vrtcu

»Lutka že dolgo ne služi več le za pripravo predstav ali kot motivacijsko sredstvo pri pouku, ampak se vedno bolj uveljavlja kot sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev« (Korošec, 2002b, str. 52).

»/.../ vedno bolj postaja magična moč v rokah učitelja in otrok in spodbuja kognitivni, socialni in čustveni razvoj« (Korošec, 2002b, str. 31).

H. Korošec (v Korošec, 2010, str. 313) piše o več načinih uporabe lutk v vrtcu:

- lutka *ljubljenec skupine*: lutka je prisotna v različnih vsakodnevnih situacijah in navadah skupine (pri prihodu v vrtec in odhodu iz vrtca, pri kosilu, spanju, reševanju manjših konfliktov, pri uspavanju, spanju, pri različnih dnevni opravilih);
- razumevanje in raziskovanje *določene vsebine kurikulumu* z zgodbami in lutkami: različne preproste lutkovne tehnike so nam v pomoč pri doseganju kurikularnih ciljev, boljši motivaciji za delo, dobrem pomnjenju in pri razumevanju učne snovi;
- *projektno delo z lutko*: lutka se pojavi v naši sredini z določenim problemom; otroci lutki pomagajo rešiti problem, ob tem pa spoznavajo svojo okolico;
- *motivacija z lutko*: vzgojitelj za uvodno motivacijo nagovori otroke z lutko ali zaigra neformalni, improvizirani prizor z dvema lutkama ali več lutkami, dialog med lutkami;
- *izražanje čustev, doživljanje sveta* (simbolna vrednost igre z lutko): lutka je izjemno motivacijsko sredstvo za senzibiliziranje otrokovega čustvenega in socialnega potenciala, saj terja, da se otrok vživi v lutko in njeno doživljanje;
- *od spontane igre do gledališča*: lutkovne prestave imajo izjemno pedagoško moč, saj jih gledajo ali izvajajo sami. Učijo se skozi dva modela socialnega učenja. Ko so v vlogi občinstva, gre za observacijsko učenje, aktivno sodelovanje v predstavi pa vpliva na otrokovo kreativnost, čustveni, socialni in intelektualni razvoj (Korošec 2007, nav. po Smilansky, 1986). Lutkovne gledališke igre so lahko improvizacije ali dramatizacije – adaptacije umetnostnih besedil.

»Ko se lutke uporabljajo kot didaktično sredstvo (za motivacijo, jezik, matematika, družba ...), obstaja tveganje, da lutki vzamemo njen umetniški značaj in jo spremenimo v površno manipuliran predmet brez prave domišljije, ki preprosto ponavlja informacije ali pa podaja neka pravila v dialogu z otroki (Ivon, 2010), zato je pomembno, da vzgojitelj da otrokom dosti možnosti, da se igrajo in ustvarjajo z lutko, ker bo le v tem primeru lutka pripomogla k razvoju socialnih odnosov v skupini in kreativnosti posameznika in skupine« (Korošec, 2010, str. 311).

3.2.2 Prednosti uporabe lutk pri vsakodnevnomu delu v vrtcu

Če se lutke na različne načine vsakodnevno vključuje v vrtcu, vzgojitelji lahko hitro opazijo njene velike pedagoške potenciale (Korošec, 2010).

Ena izmed glavnih prednosti uporabe lutk pri vsakodnevnom delu v vrtcu je komunikacija. Lutka je posrednik v komunikaciji vzgojitelja do otroka in tudi med otroki samimi ali pa otrok prek lutke komunicira tudi z vzgojiteljem. Lutka udeležencem omogoči dvosmerno komunikacijo, ki je v vseh pogledih najpomembnejša vrsta komunikacije (Korošec, 2013a).

Kot komunikacijsko sredstvo lutka v vrtcu izboljšuje medosebne odnose in sprošča vzdušje v skupini (Korošec, 2009).

Ker ima animirana lutka v otrokovi domišljiji dušo, bi bil to lahko eden izmed razlogov, zakaj lutke otroke tako očarajo. Otrok z lutko lažje vzpostavi stik kot z odraslo osebo – vzgojiteljem. To je ena izmed več prednosti, ki jih lutka omogoči otrokom. Otrok na manj stresen način sprejema okolje, ki ga obdaja, in s pomočjo lutke sporoča svoj odnos do njega. Zaradi svoje magične moči in očarljivosti lutka otroku predstavlja avtoriteto, ki si jo je izbral sam, zato bo otrok lažje sprejel stališča lutke kot katere koli druge avtoritete, ki mu je vsiljena; s tem lutka postane posrednik med otrokom in okoljem (Majaron, 2000).

Če ima otrok možnost, da se ustvarjalno igra z lutko, to med otroki lahko izboljša komunikacijo ter s tem zmanjša stresne situacije med njimi in vzgojiteljem. Vlogo avtoritete od vzgojitelja prevzame lutka. Otrok lažje zaupa lutki svoje težave, omogoča odpravljanje nesporazumov, ki so prisotni v vrtcu, in otrok prek nje simbolno komunicira z okoljem, ki ga obdaja (Korošec, 2002b).

Lutka je simbolno sredstvo, s pomočjo katerega otrok lahko izraža svoja čustva, sprošča konflikte in v simbolni igri izraža videnje realnega sveta (Korošec, 2009).

Ker lutka omogoča otrokom sporočanje, si bo plašen otrok prek nje upal sporočiti in komunicirati, saj se otrok lahko skriva za njo. Prav tako pa se bo egocentričen otrok naučil svoj ego podrediti lutki, če bo prek lutke želel sporočiti in vzpostaviti stik z drugimi vrstniki in odraslimi (Korošec, 2013a).

Carol Sterling (v Korošec, 2009, str. 122), nekdanja svetovalka za lutko v vzgoji pri Puppeteers of America, piše, da lutke otrokom nudijo pogoje za doseg naslednjih vzgojno-izobraževalnih ciljev:

- spodbujati kreativno izražanje;
- stimulirati in povečati domišljijo;
- razvijati spontano besedno izražanje;
- izboljšati govor in izgovarjavo;
- vaditi spretnosti pisanja in gladkega branja;
- pridobiti si občutek za vrednotenje literature;
- medsebojno usklajevanje in razvoj občutka za čas in prostor;
- spodbujati otrokov občutek lastne vrednosti;
- doseči samozaupanje in osebno zadovoljstvo;
- sprostiti strahove, agresijo in frustracije na sprejemljiv način;
- razvijati socialnointerakcijske spretnosti.

J. O'Hare (v Korošec, 2009, str. 122) tem ciljem dodaja: »pridobiti sposobnosti za reševanje problemov; izboljšati fino motoriko, sposobnosti poslušanja; naučiti se sprejemati in dajati ideje; opazovati svet z vsemi čutili; zapomniti si, kaj si opazoval, nato pa obdelati in oživiti z lutkami ter delo ovrednotiti. Delo z lutkami omogoča otrokom doseči vse zgoraj omenjene cilje, ki so tudi del kurikuluma za vrtce«.

»Z dramsko-lutkovno dejavnostjo izvrstno razvijamo otrokove posamezne inteligence oz. talente ali sposobnosti. Poleg učenja dejstev, pojmov in zakonitosti pa se otrok s kreativno dramo uči celostno, tj. z vsem telesom in vsem mišljenjem. Spoznava svoje telo, svoja čustva, ki jih v igri z lutko tudi lažje razume, vživlja se v situacije drugih ljudi, zato tudi njih lažje

razume, z veliko motivacije pa rešuje zastavljene probleme, si odkrito hitreje zapomni in z lahkoto usvoji kurikularne cilje» (Korošec, 2009, str. 129).

»Lutkovne in gledališke dejavnosti omogočajo otroku, da izhaja iz sebe, da razvija individualne sposobnosti in popolnoma nov, izviren in osebni način komunikacije« (Korošec, 2002b, str. 51).

Otrok, ki bo deležen kreativnega procesa z lutkami, bo odrasel v kreativnega odraslega človeka, ki bo poln asociacij in idej, ki jih bo znal v življenju povezati v timsko delo skupine; znal bo ceniti delo drugih (Majaron, 2002b).

3.3 Vzgojitelj in lutka

Vzgojitelj mora biti pripravljen na drugačen način dela ter opustiti stereotipne predstave in mite o dobrem in avtoritarnem učitelju. Njegova naloga je, da s pozitivnimi pričakovanji in z bogatimi spodbudami omogoči otrokom čim več možnosti za kreativnost (Korošec, 2013a).

Dobro mora poznati psihologijo in oblikovalske postopke, ki morajo biti primerni otrokovim sposobnostim. Osrediniti se mora na odkrivanje otrokovih talentov, ustvarjalnih potencialov, socializacijo in na usvajanje novih vsebin, pri čemer mu je v zelo veliko pomoč prav lutka (Majaron, 2002b).

Z animacijo različnih vrst lutk in zanimivo improvizirano predstavo je vzgojitelj dober zgled otrokom (Majaron, 2002b).

S pogosto uporabo lutke pri svojem delu v vrtcu vzgojitelj postane ustvarjalec nečesa magičnega in otroci ga dojemajo kot veselo osebo, ki jim prinaša zadovoljstvo in vznemirjenje. To vzgojitelju omogoči nemoteno vzpostavljanje medosebne komunikacije z njimi (Korošec, 2013a). Imeti mora znanje o različnih načinih uporabe in vrstah lutkovnih tehnik ter verjeti v moč lutke in jo pogosto uporabljati (Majaron, 2000).

Če vzgojitelj verjame v moč lutke, mu je ta lahko v veliko pomoč pri posredovanju vzgojno-izobraževalnih vsebin in doseganju zastavljenih ciljev, saj z njo lahko otroke lažje motivira (Korošec, 2013a).

Vzgojitelj mora otrokom zagotoviti bogastvo različnih materialov, iger, zgodb in izhodišč ter situacij, prostor in čas, v katerih bo otrok lahko raziskoval in razvijal svojo kreativnost v

njegovi simbolni igri z njimi. Njegova naloga je, da z vsem tem prebudi doživljanje in čustvovanje otrok s pomočjo njihovih čutnih organov – z vidom, s sluhom, z vonjem in okusom (Korošec, 2010).

Zagotavljanje občutka varnosti in sprejetosti je vzgojiteljeva primarna naloga. Ne sme posegati v otrokov način razmišljanja in igre; njegova naloga je, da otroke v njihovi kreativni igri spodbuja k razmišljanju, raziskovanju in k ustvarjanju; da pri otrocih vzdržuje radovednost ali pa jo celo stopnjuje (Šinko, 2013).

V igri in ustvarjanju z lutko mora vzgojitelj otroku zaupati ter ga sprejeti kot kompetentnega sogovornika in ustvarjalca (Korošec, 2009).

Med otrokovo igro z lutko je vzgojitelj v vlogi spodbujevalca in opazovalca. Spremlja naj odzive otrok na lutko in proces pridobivanja izkušenj z njo (Majaron, 2006).

Dober vzgojitelj spodbuja otroke s pohvalo, jim vlije zaupanje, skupaj z otroki gradi na skupni igri in medsebojni pomoči, zato je odveč in neetično, da otroka bremenimo z besedilom, ki se ga mora naučiti na pamet (Majaron, 2002b).

Lutka med vzgojiteljem in otrokom izboljša medsebojno komunikacijo, saj lutka vzgojitelju pomaga pri vzpostavljanju stika z otroki. Sporočaje in posredovanje informacij je olajšano, saj lutka otroke pritegne in navduši (Korošec, 2013a).

S pomočjo lutke vzgojitelj lažje razume otroka, prepozna njegova čustva in težave. Poleg tega mu omogoči hitrejše in zanimivejše doseganje zastavljenih kurikularnih ciljev pri njegovem delu (Korošec, 2009).

»S sporočanjem skozi lutko se vzgojitelj otrokom približa in pridobi njihovo zaupanje« (Korošec, 2013a, str. 3).

Ker je lutka močnejša avtoriteta od vzgojitelja, otroke lutka lažje potolaži in jim prisluhne ob stiski, ob dobrih in kreativnih dejavnostih jih lahko pohvali ali pa celo opozori na napako, pri čemer njene besede pri otroku obveljajo več, kot če bi jih vzgojitelj otroku namenil brez posrednega medija – lutke (Korošec, 2002b).

Vzgojitelj se z uporabo lutke pri delu sprosti in osveži vedenje o otrokovem primarnem, neverbalnem načinu komuniciranja. Prepoznava neverbalne znake sporočanja, kadar otrok z njim in drugimi otroki komunicira prek lutke (Korošec, 2013a).

Vzgojitelj se pri svojem delu, ki je povezano z delom z lutkami in lutkovnimi predstavami z otroki, tudi profesionalno razvija, saj je njegova vloga pri tem, da raziskuje, razvija projekte in napredke otrok ter rezultate svojega dela dokumentira in evalvira (Korošec, 2010).

4. Lutkovno gledališče

V lutkovnem gledališču komunikacijski kanal med gledalcem in igralcem poleg lutke predstavljajo še druga dramska izrazna sredstva. Gre za najsvobodnejšo obliko človekove ustvarjalnosti (Korošec, 2013a).

V lutkovnem gledališču se v igri z lutko »ego« igralca podredi lutki. Lutka je v prvem planu. Igralec mora vso svojo energijo usmeriti v lutko in se odreči svojemu »jazu« (Korošec, 2002b).

4.1 Profesionalno lutkovno gledališče

Otroci pri gledanju lutkovne predstave pridobijo enodimenzionalno izkušnjo, kar je tudi pristop po načelu sodobne gledališke vzgoje, katere ni namen, da z otroki samo pripravljamo predstave, pri katerih otroci doživljajo celostne izkušnje (Šinko, 2013).

Profesionalna lutkovna predstava v lutkovnem gledališču, ki v otroku sproži vznemirjenje in ustvarjalnost, je za otroke močna spodbuda, da sami pripravijo in zaigrajo predstavo. Če imajo otroci stik s profesionalnim lutkovnim gledališčem, pridobijo tudi izkušnjo z vstopnicami, garderobami in s prostori gledališča (Majaron, 2002b). Zato je prav, da se otroci v svojem otroštvu seznanjajo z njim.

Ker pa vrtci bolj poredko obiskujejo lutkovno gledališče, lahko tako predstavo, ki otroke prevzame in fascinira, pripravijo kar vzgojiteljice ali pa v vrtec pride kakšna gostujoča lutkovna skupina (Majaron, 2002b).

4.2 Otroško kreativno lutkovno gledališče

»Otroška igra in igra profesionalnega igralca se bistveno ločita v cilju in procesu, v vsebini in pomenu. Otroške dramske in dramatizirane igre torej niso dejavnosti profesionalnega igralca v malem, lahko pa so začetki bodočih igralških sposobnosti« (Korošec, 2006, str. 105).

»Vsak, ki dela z otroki v gledališki dejavnosti, se zaveda, da ne vzgaja bodočih igralcev, temveč z dejavnostmi pripomore k boljšemu čustvenemu, socialnemu in intelektualnemu

razvoju, hkrati pa jih vzgaja za razumevanje in spremljanje gledališke umetnosti« (Korošec, 2006, str. 104).

Pri otroškem lutkovnem gledališču gre za pristop h gledališkim dejavnostim, v katerega so vključeni vsi otroci in pri katerem se zavrača tradicionalni pristop profesionalnega načina dela pri pripravi gledališke predstave (Korošec, 2004).

Področje gledališča je ena najsvobodnejših oblik ustvarjalnosti, ki nima meja. Otroci v procesu lutkovne predstave s pomočjo lutke lahko izražajo svoje misli, občutke, svoj odnos do okolja in ljudi (Korošec, 2002b).

Združenje otroškega gledališča v Ameriki je kreativno dramo definiralo takole (Siks, 1981, v Korošec, 2004, str. 3): »Kreativna drama je improvizacijska, osredinjena na proces, ne ekshibicijska oblika drame, v kateri so sodelujoči vodeni k domišljiji in igri vlog. Proces v kreativni drami je dinamičen. Vodja učence vodi k raziskovanju, razvoju, samoizražanju in k posredovanju idej, konceptov in čustev skozi dramske uprizoritve /.../. Glavni namen kreativne drame je spodbujati osebni razvoj in pospešiti učenje sodelujočih bolj kot razvijanje bodočih igralcev /.../. S kreativno dramo lahko učimo umetnost gledališča in/ali motiviramo in razširimo učenje na drugih področjih«.

Priprava predstave je za otroke izjemnega pomena. Otroci pri njej pridobijo pomembne izkušnje, znanje o procesu in temeljnih značilnostih gledališke igre ter razvijajo senzibilnost za uprizoritvev (Korošec, 2004).

»Otroci sodelujejo v procesu in korak za korakom stopajo proti cilju: ustvarjajo lastno lutko, oblikujejo zgodbo, scenarij, se dogovarjajo in odločajo, kako in kdaj bo kakšen lik nastopal, rešujejo probleme in pripravijo prizor oz. predstavo. Zato zlasti predšolskih in mlajših šolarjev ne bomo obremenjevali z učenjem besedila na pamet. Njihova igra naj bo improvizirana, izmišljena ali prirejena po literarni predlogi« (Korošec, 2009, str. 123).

»Igra z lutko /.../ mora predstavljati velik izziv, ki sprošča asociacije, omogoča produciranje idej, ugodje in sproščenost ob ustvarjalnem reševanju problemov. Skladno s cilji kreativne dramske vzgoje se otrokom predstavi neki problem, ki ga z igro z lutkami ustvarjalno rešijo. Izhodišče je lahko zgodba, ki se tematsko veže na projekt, ki se trenutno izvaja v vrtcu, otroci pa to zgodbo v skupini ali individualno obdelajo in predelajo z veliko mero ustvarjalne

svobode, ki jim jo vzgojitelj dopušča. Dodajajo svoje like, spremenijo konec zgodbe, so ustvarjalni pri oblikovanju lutk in mogoče scene« (Korošec, 2009, str. 126).

Otroško kreativno lutkovno gledališče temelji na skupni igri otrok. Otroci se pri tem učijo komunikacijskih in socializacijskih spretnosti. Pri izdelavi lutk in nastajanju predstave si otroci pomagajo, skupaj načrtujejo in razvijajo ideje. Gre za usklajevanje mnenj, medsebojno dogovarjanje in sodelovanje (Korošec, 2013a).

»Ko lutkovno in gledališko dejavnost izvajamo v vrtcu, imejmo pri opazovanju, spremljanju napredka in pri dokumentiranju v mislih predvsem otroško simbolno igro v kotičkih in njen razvoj do mogoče neformalne, improvizirane predstave, ki mora ohranjati igrivost, neposrednost, sproščenost in ustvarjalnost otrokove igre. Občinstvo, ki nagradi nastopajoče z ogledom, pa lahko zastopajo tudi »le« vrstniki« (Korošec, 2009, str. 131).

Vzgojitelj pri ustvarjanju otroške kreativne drame otrokom pomaga razvijati otrokovo ustvarjalnost in zanje ustvarja sproščeno in sodelovalno vzdušje. Njegova naloga pri tem je, da za otroke pripravi igralne dejavnosti, v katerih otroci spoznavajo svet, jim ga pri tem pomaga razumeti in sprejemati na njihov, svojevrsten način. Vzgojiteljeva naloga ni, da režira gledališko igro po svojih zamislih. Mora razvijati otroško igro in tej igri dodajati gledališke elemente (Korošec, 2010).

»Vzgojitelja ob tem spremlja misel, da je otrok ustvarjalec v igri in ne igralec ter da je proces tisti, ki je pomemben, in ne končni produkt – predstava. Za kreativnost ni nobenih norm. Vsak otrok je individualnost zase, vzgojitelj pa ga spodbuja, da izdela lutko in ustvari karakter na svojevrsten, njemu lasten način« (Korošec, 2010, str. 311).

Kljub pomembnosti procesa pri ustvarjanju kreativne dramske igre (otroška igra in improvizacija) je prav, da se končni izdelek – predstava – pokaže občinstvu. Zavedanje tega elementa gledališke predstave je ena temeljnih značilnosti, ki gledališko igro loči od otroške igre (Korošec, 2004).

II. EMPIRIČNI DEL

5. Opredelitev problema

Igra, ki je osnovna dejavnost predšolskih otrok, otroke vodi in motivira za doseganje oz. sprejemanje novega znanja iz okolja. Z njo otrok razvija svoje psihične in fizične sposobnosti ter lastnosti; z njo gradi na odnosih med ljudmi, ki ga obdajajo, ter mu pomaga pri razumevanju in izražanju samega sebe, svojega razpoloženja in občutij. Zaradi vseh teh razlogov je izjemnega pomena, da ima otrok v svoji predšolski in šolski dobi veliko izkušenj z lutko; ta je eden izmed osnovnih pripomočkov za otrokovo igro.

Uporaba lutk v vsakdanjem življenju v vrtcu omogoča številne prednosti pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela vzgojitelja. Eno najpomembnejših dejstev je, da vzgojitelj s pomočjo lutke z otrokom lažje vzpostavi komunikacijo, otrok pa se z lutko vzgojitelju lažje zaupa. Tako lutka postane posrednik v komunikaciji med vzgojiteljem in otrokom. To omogoča vzgojitelju razumevanje otrokovih čustev, strahov in konfliktov. Z njo vzgojitelj otroke motivira, kar mu olajša pot do zastavljenih pedagoških ciljev, ki jih pri otroku želi doseči (Korošec, 2009). »Lutka že dolgo ni več le sredstvo za pripravo predstav in motivacijo otrok pri pouku, vedno bolj postaja magična moč v rokah učitelja in otrok in spodbuja kognitivni, socialni in čustveni razvoj« (Korošec, 2002b, str. 31).

Vključevanje lutk v vzgojno-izobraževalni proces v Sloveniji se s časom spreminja, vendar še vedno ni zadovoljivo. Večji pomen bi bilo treba dati aktualnemu pristopu uporabe lutk. To pomeni vključevanje lutk za doseganje kurikularnih ciljev in vpliv na otrokov vsestranski razvoj ter zmanjšanje prenosa profesionalnega dela v gledališču na delo z otroki, se usmeriti v otroke in iz njih izhajati. Lutka kot sredstvo ni namenjena le pripravi lutkovne predstave, ampak nam omogoča uspeh tudi v drugih okoliščinah uporabe, ki so vsakodnevno prisotne v vrtcu (Korošec, 2004).

Pri seznanjanju otrok z različnimi vrstami lutk in lutkovnim gledališčem ima pomembno vlogo vzgojitelj. Ta mora biti zgled otrokom, dobro mora poznati različne lutkovne tehnike, vedeti, kaj z njimi lahko doseže in kako lutka vpliva na otrokov razvoj.

V nadaljevanju diplomskega dela se bom osredinila na vlogo lutke, ki jo ima ta pri otrocih, na različne lutkovne tehnike in okoliščine, ki nam omogočajo doseganje zastavljenih pedagoških

ciljev pri delu v vrtcu z lutkami, in na vlogo vzgojitelja, ki je v prvi vrsti najpomembnejša za omogočanje stika otrok z njo. Praktično bom prikazala proces vpeljave lutke – ljubljena skupine – v oddelek in odzive otrok na lutko ter njen vpliv na vsakdanje življenje v vrtcu. Predstavila bom izsledke vprašalnika, s katerim sem ugotavljala pogostost in načine uporabe lutke pri vsakodnevnom delu v vrtcih po Slovenji (kako pogosto vzgojitelji uporabljajo lutke pri opravljanju svojega vsakodnevnega dela in koliko možnosti ponudijo otrokom, da se seznanijo z lutkami in lutkovnim gledališčem).

5.1 Cilji

- S teoretičnimi strokovnimi viri opredeliti razvoj otroške igre in možnosti lutkovnega gledališča v Kurikulumu za vrtee;
- opredeliti vlogo vzgojitelja pri seznanjanju otrok z lutkami in lutkovnim gledališčem;
- raziskati načine in uporabo lutk v vsakdanjem življenju v vrtcu;
- ugotoviti pogostost vključevanja lutkovnih dejavnosti v življenje vrtea;
- ugotoviti, na katere načine vzgojitelji najpogosteje vključujejo lutke v vsakodnevno delo v vrtcu.

5.2 Raziskovalna vprašanja

- Kako strokovna literatura opredeljuje razvoj otroške igre in vlogo lutke pri vsakdanji uporabi v vrtcu?
- Kakšna je vloga vzgojitelja pri seznanjanju otrok z lutkami in lutkovnim gledališčem;
- Na katere načine lahko uporabimo lutko in kako se otroci odzivajo na lutke pri vsakdanji uporabi v vrtcu?
- Kako pogosto vzgojitelji v slovenskih vrtcih vključujejo lutkovne dejavnosti v vsakodnevno delo v vrtcu?
- Na katere načine vzgojitelji v slovenskih vrtcih najpogosteje vključujejo lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?

5.3 Raziskovalna metoda

Uporabila sem kvalitativno in kvantitativno metodo raziskovanja.

Podatke o vpeljavi lutke – ljubljenca skupine – sem pridobila s kvalitativnimi metodami raziskovanja, ki so trajale dva meseca – esejski zapisi, snemanje, fotografiranje; obdelala sem jih z deskriptivno metodo.

V drugem delu sem izvedla empirično raziskavo s kvantitativnim raziskovalnim pristopom. Podatke sem pridobila s pomočjo anketnega vprašalnika, ki je bil namenjen vzgojiteljem in vzgojiteljicam v slovenskih vrtcih. Zbrane podatke sem statistično obdelala in iz njih ugotovila pogostost uporabe lutk v slovenskih vrtcih.

Dobljene izsledke sem interpretirala ter uporabila grafične in tabelarične prikaze. Podatke sem obdelala s pomočjo programskega paketa Microsoft Office (Word, Excel).

5.4 Vzorec

Vzorec otrok, v katerem sem izvedla delo z lutko – ljubljencem skupine –, je bil 18 otrok v oddelku od 3 do 4 let, in sicer v Vrtcu Ivančna Gorica.

Vzorec za empirično raziskavo so sestavljali naključno izbrani vzgojitelji in vzgojiteljice vrtcev v Sloveniji. Velikost vzorca je bila 100 vzgojiteljev.

6. Praktični del: uvedba lutke – ljubljenca skupine – v vrtcu

6.1 Prihod lutke žabe v našo skupino

Cilji

Med lutko žabo in otroki vzpostaviti pozitivno interakcijo.

Potek

Nekega dne, ko je snežilo, smo se skupaj z otroki odpravili na sprehod v bližnji gozd, v katerem smo imeli drevo naše skupine, Kralja. Kot običajno smo hodili po zasneženih poteh v gozdu, opazovali naravo in poslušali, kako sneg škripa pod našimi nogami (slika 1).

Slika 1: Sprehod po snegu

Ko smo prišli do našega drevesa, je na deblu drevesa čepela lutka žaba (slika 2). Začela sem jo animirati in z njo otrokom povedala njeno zgodbo. Žaba je bila premražena, prestrašena; otrokom je povedala, da ji je sneg pokrtil zemljo, da bi se lahko zarila v blato in se skrila pred njim. Močno jo je zeblo, bila je obupana in ni vedela, kaj naj stori (slika 3).

Slika 2: Odkritje žabe na deblu drevesa

Slika 3: Premražena žaba in njena zgodba

Slika 4: Prva komunikacija z žabo

Slika 5: Žaba se skriva v bundo

Otroci so lutko žabo pozdravili in se ji predstavili. Povedali so ji, od kod prihajamo – da smo iz bližnjega vrtca in da smo skupina, ki se imenuje Žabice (slika 4).

Ker je bila žaba lačna, obupana in ni vedela, kaj naj stori, je deček iz skupine predlagal, da gre z nami v vrtec, v katerem je toplo in imamo igrače. Tej zamisli so se pridružili tudi drugi otroci, žaba pa se je predloga razveselila in smuknila pod mojo bundo (slika 5). Pri drevesu so otroci žabi v tolažbo zapeli še pesem – himno skupine Žabice, nato pa smo se skupaj odpravili nazaj proti vrtcu (slika 6).

Slika 6: Vračanje z žabo v vrtec

Takoj ko smo z žabo prispeli v vrtec, so ji otroci razkazali prostore našega vrta in igralnice. Razkazali so ji, koliko igrač imajo in s katerimi igračkami se najraje igrajo.

Analiza

Že pred uvedbo lutke – ljubljenca skupine – sem naletela na prvo težavo. Razmišljala sem, katera igrača naj bi predstavljala našega ljubljenca skupine, kakšno osebnost naj bi ta igrača imela in kako naj jo uvedem v skupino.

Pri načrtovanju uvedbe lutke – ljubljenca skupine – sva se z vzgojiteljico dogovorili, da se bo njena uvedba nanašala na teme, ki sva si jih zadali v letnem delovnem načrtu skupine na začetku šolskega leta. Naša naslednja tema se je glasila Gozdne živali v okviru projekta Gozdni vrtec.

Med razmišljanjem, kako bi se zadeve lotila, sem na najvišji polici v igralnici zagledala mimično lutko žabo. Takoj sem sem odločila, da jo uporabim za ljubljenca skupine.

Naslednje vprašanje, ki se mi je porajalo, je bilo, na kakšen način naj jo uvedem v skupino. Ker smo že vse leto vključeni v projekt Gozdni vrtec, v okviru katerega smo si z otroki v gozdu izbrali drevo skupine, ki smo ga poimenovali Kralj, in ga redno obiskujemo, sem se odločila, da bomo lutko našli pri njem. Zato sem si glede na letni čas in zasneženo okolico izmislila zgodbo, da je sneg presenetil žabo. Glede na zgodbo pa je žaba dobila tudi osebnost

(prijazna, radovedna, vendar prestrašena in obupana). Žabi sem iz blaga izdelala še klobuček in šal (slika 7).

Slika 7: Žaba s klobučkom in šalom

Uvodni del je bil za otroke pravo presenečenje; bil je zanimiv in jih je motiviral, zato so z zanimanjem pristopili k lutki, jo poslušali in z njo začeli komunicirati. V svojem načrtu za uvodni del sem si zadala, da bomo žabo vzeli s seboj v vrtec, v katerem ji bo toplo in se bo z nami igrala. Zelo sem bila presenečena nad tem, da je eden izmed otrok žabi predlagal ravno to. Ko je žaba otroke spraševala, kaj naj naredi zdaj, ko ji je sneg prekril zemljo, je eden izmed dečkov rekel: »Lahko te vzamemo domov.« S tem sem opazila, da so otroci lutki res prisluhnili in glede na njen problem iskali nove rešitve, da bi ji pomagali.

Zanimivo se mi je zdelo, da je otroke na lutki sprva zanimalo odpiranje njenih ust, kadar je govorila. Otroci so ji v usta dajali roke in prste, ker je bila lačna, prinašali so ji kepe snega ... Otroci so se lutke želeli dotakniti, kar je bil zame prvi znak komunikacije med njimi.

6.1.1 Ureditev lutkovnega kotička v igralnici

Cilji

Otrok sodeluje pri oblikovanju spodbudnega okolja za igro v igralnici, pri tem izraža svoje predloge, se o njih dogovarja in sprejema predloge drugih vrstnikov ter je del neke skupine.

Potek

Komunikacija med otroki in lutko se je v naslednjih dneh nadaljevala. Otroci so naslednji dan začeli lutko spraševati, ali ji je v vrtcu všeč, ali jo še zebe ... Lutka je otrokom odgovarjala na njihova vprašanja in jim povedala, da je v času, ko otrok ni v vrtcu, osamljena in da ji je bilo čez noč na polici, na kateri je spala, prav trdo. Prevzela sem dvojno vlogo in lutki ter otrokom predlagala, da v igralnici za žabo uredimo lutkovni kotiček. Otroci so se strinjali (slika 8).

Slika 8: Strinjanje otrok z žabo

Otroke sem vprašala, kako bi to naredili. Ker sva z vzgojiteljico med letom že pogosto urejali in predstavljali različne kotičke, je eden izmed dečkov predlagal: »Premaknimo to polico sem in to polico sem.« Otroci so z mojo in vzgojiteljičino pomočjo skupaj začeli urejati kotičke. Prestavili smo dva pregradna kotička, na predlog otrok skupaj na njih in med njiju pritrdili zavese; otroci so v njih na policah uredili še preostale lutke, ki smo jih do zdaj še imeli v igralnici, in v njih po barvi razvrstili še podloge (slika 9). Dve deklici sta na eno izmed polic za žabo pripravili eno rumeno podlogo. Na moje vprašanje, zakaj sta to naredili, sta odgovorili: »Da bo žabi mehko na polici« (slika 10).

Slika 9: Urejen lutkovni kotiček

Slika 10: Žaba s posebnim ležiščem

Analiza

Ko sem lutko prijela v roke in jo začela oživljati, so otroci brez druge posebne motivacije ali povabila pristopili k njej in z njo začeli komunicirati. Presenečena sem bila nad tem, da so otroci na mojo pobudo takoj aktivno začeli iskati rešitev in podajali različne predloge, kako bi lutki uredili lutkovni kotiček; pri tem so povezovali znanje z novo možnostjo uporabe, usklajevali so svoje ideje in jih dopolnjevali. Pri urejanju kotička so bili iznajdljivi, kreativni in si pomagali. Spontano se je dejavnost urejanja kotička dotaknila tudi kurikularnega področja matematike (urejanje po barvi).

Ko je bil kotiček urejen, so se otroci v njem takoj začeli igrati tudi z drugimi lutkami in ga raziskovati.

Na koncu dneva je eden izmed dečkov predlagal: »Kaj ko bi za žabo naredili še lutkovno hiško?« Dogovorili smo se, da se bomo tega lotili v naslednjih dneh.

6.1.2 Izdelava lutkovne hiše

Cilji

Otrok ima s pomočjo lutke žabe občutek, da je njegov predlog za izdelavo lutkovne hiše sprejet; pri tem podaja svoje predloge in sprejema predloge drugih otrok.

Otrok je pri izdelavi in okraševanju lutkovne hiše kreativen in aktivno sodeluje.

Potek

Na predlog enega izmed dečkov sem pripravila škatlo in jo oblikovala v hišo (naredila streho). Z animacijo lutke žabe sem otroke spomnila na naš dogovor, da bomo v naslednjih dneh za žabo izdelali lutkovno hišo. Pokazala sem jim škatlo in jih vprašala, ali se jim zdi hiša dovolj urejena. Po kratkem ogledovanju škatle so otroci skupaj ugotovili, da hiša nima vrat in oken. Eden izmed dečkov je rekel: »To moraš izrezati s škarjami ali pa z nožem.« Na njegovo pobudo sem to tudi naredila. Nato sem otrokom ponudila različne kose blaga in jih vprašala, kaj bi z njim lahko naredili. Rekli so, da ga lahko nalepimo na hišo, da bo lepša. Prosili so me za lepilo in skupaj smo začeli okraševati hišo (sliki 11 in 12).

Slika 11: Okraševanje hiše z blagom 1

Slika 12: Okraševanje hiše z blagom 2

Čez nekaj dni je bila hiša popolnoma oblepljena z različnimi kosi blaga.

Analiza

Otroci so bili pri dejavnosti ponovno zelo dobro motivirani, saj jih je že sama animirana lutka zelo zanimala in so ji v pogovoru sledili. Na moje vprašanje, ali se jim zdi lutkovna hiša dovolj urejena, so se hitro odzvali; povedali so svoje predloge in iskali rešitev, kako bi nastali problem lahko rešili. To se je zgodilo tudi, ko sem jim ponudila kose blaga.

Pri okraševanju hiše z blagom so vidno uživali, bili vztrajni in si med seboj pomagali. Čeprav so jim posamezni kosi blaga ponagajali, saj so se zlepili, ko so nanje nanесли lepilo, so z veliko truda rešili posamezne kepe blaga in jih nanašali na hišo.

Z lepljenjem kosov blaga na kartonsko hišo so se otroci urili v njihovi fini motoriki, razvijali prostorsko zaznavo, ustvarjalnost in medsebojno sodelovali, karton hiške pa je z nalepljenim blagom postal trdnejši in trpežnejši.

Ko je bila lutkovna hiša dokončana, se je žaba otrokom zahvalila za njihov trud in lepo izdelano hiško. Otroci so se v njej poigrali, za igralnico pa smo pridobili nov del – intimni kotiček, v katerega se otroci lahko umaknejo pred drugimi otroki, kadar to potrebujejo.

6.2 Žaba in dnevna rutina v naši skupini

Med prebivanjem v vrtcu nam je žaba omogočila lažje prehode med dejavnostmi in pri dnevni rutini. Bila je ves dan z nami, nam pomagala in nas spodbujala pri hranjenju, spanju, umivanju, obujanju in pri oblačenju ...

6.2.1 Hranjenje z žabo

Cilji

Otrok s pomočjo lutke žabe oblikuje dobre prehranjevalne navade, a ne togih, ter razvija družabnost, povezano s prehranjevanjem.

Potek

Pri vseh obrokih v vrtcu so otroci tudi za žabo pripravili stol, pogrinjek, krožnik in pribor. Z nami je jedla zajtrk, kosilo (slika 13) ter dopoldansko in popoldansko malico (slika 14). Ker so vsi otroci želeli sedeti ob žabi, smo se skupaj z njo dogovorili, da bo vsak dan sedela ob drugi mizi in z drugimi otroki. Pri razdelitvi hrane za žabo so otroci pomagali in poskrbeli, da je imela na voljo vse dobrote. Med kosilom sem žabo animirala in s tem otroke spodbujala h kulturnemu in k spoštljivemu hranjenju.

Slika 13: Žaba z nami pri kosilu

Slika 14: Žaba z nami pri popoldanski malici

Analiza

Hranjene v družbi žabe je potekalo v prijetnem in mirnem vzdušju. Že samo to, da so si popolnoma vsi otroci iz skupine želeli sedeti za isto mizo kot žaba, je bil zame znak, da so jo sprejeli v našo skupino in da jih je popolnoma čustveno prevzela. S pomočjo animirane žabe mi je na popolnoma sproščen način uspelo otroke spodbuditi k lepemu in h kulturnemu hranjenju (k pravilni drži žlice in vilice, ne drobljenju kruha ...), poleg tega pa so bili otroci bolj pripravljeni poskusiti nove in njim neznane jedi, juhe in zelenjavo, ki jih po navadi ne jedo ravno radi.

Sprva sem med obroki žabo animirala samo jaz, otroci pa so se z njo pogovarjali in ji priskrbeli vse, kar je potrebovala pri hranjenju. Sčasoma pa sem opazila, da so med obroki po žabi posegali tudi oni (slika 15). Z njo so se pogovarjali in jo raziskovali, pozneje pa so prek nje komunicirali tudi z drugimi otroki.

Slika 15: Otroci animirajo žabo pri hranjenju

6.2.2 Počitek z žabo

Cilji

Otrok s pomočjo lutke žabe pri pripravi na počitek doživlja ugodje. S pomočjo lutke žabe se umiri in ima možnost z njo zaspati.

Potek

Žaba je vsakodnevno skupaj z otroki in vzgojiteljico pripravljala ležalnike za počitek. Jaz sem animirala žabo in prek nje otroke spraševala, kje želijo imeti postavljen ležalnik za počitek. Otroci so žabi zaupali svojo željo, ta pa jo je na šaljiv in prijazen način posredovala vzgojiteljici, ki je postavila ležalnike. Nato so se pripravili na počitek, žaba pa jih je pri tem spodbudila na urejenost njihovih copat, ki so jih, preden so se ulegli, pospravili pod ležalnik.

Nato je žaba vsakega izmed otrok pokrila z odejo (slika 16), jim zaželela lep počitek z besedami: »Lahko noč in eno bolho za pomoč.« in jim dala poljubček (slika 17). Ko so vsi otroci ležali na ležalnikih in bili pokriti, jim je povedala še kakšno izmišljeno pravljico ali pa jim zapela pesmico (slika 18), nato pa je smuknila k enemu izmed otrok in z njim počivala (slika 19). Ker so vsi otroci želeli, da bi žaba počivala pri njih, smo se predhodno z otroki in njo dogovorili, da bo vsak dan počivala pri drugem otroku.

Slika 16: Žaba pokriva otroke z odejo

Slika 17: Žabji poljubček

Slika 18: Žaba pri petju uspavanke

Slika 19: Z žabo na ležalniku

Analiza

Tudi priprava na počitek je z žabo potekala v mirnem in prijetnem vzdušju. Otroci so vsak dan komaj čakali, da v roke primem žabo in jo začnem animirati. Po navadi so mi govorili: »Branka, zbudi žabo.«

Ker je bila žaba mimična lutka, ki omogoča odpiranje ust, sem z njenimi usti lahko zagrabila odeje in pokrivala otroke. To je bila v tem primeru (pri pripravi na počitek) velika prednost žabe, ki sem jo lahko izkoristila.

Vsakodnevno sem opazila, kako otroci s pogledom spremljajo žabo, ki z odejami pokriva otroke in jim s poljubčkom zaželi lep počitek. Pri tem so otroški obrazi žareli in bili nasmejani. Pri pripovedovanju izmišljenih pravljic in petju pesmic so se otroci hitro umirili in jo zbrano poslušali, nato pa so komaj čakali, h kateremu izmed otrok se bo ulegla na ležalnik in zaspala.

6.2.3 Oblačenje, slačenje in preobuvanje s pomočjo žabe

Cilji

Otrok s pomočjo lutke žabe pridobiva na samostojnosti, samozavesti in na usvajanju vrstnega reda pri oblačenju, slačenju in pri preobujanju ter pri tem doživlja ugodje.

Potek

V garderobi sem s pomočjo animacije žabe lahko otroke spodbudila k samostojnosti pri oblačenju, slačenju in pri preobuvanju. Z lutko sem na šaljiv način otrokom povedala ter nakazala napačen vrstni red oblačenja in obuvanja; pri tem sem si pogosto sposodila obutev in obleke otrok. Včasih sem otrokom nakazala, da si morajo najprej obuti copate in nato še čevlje. Pri tem so se otroci smejali in povedali žabi: »Neee! Najprej moraš copate sezuti, potem lahko obuješ čevlje.« Drugič (v zimskem času) sem z žabo nakazala, da se moramo najprej obuti in nato obleči zimske hlače; pri tem se je žaba trudila in otroci so se ponovno smejali in rekli: »Neee! Najprej si moramo obleči hlače in se potem obuti.« S tem smo skupaj usvojili zaporedje oblačenja in obuvanja v garderobi. Nato se je žaba v garderobi usedla na polico in opazovala otroke (slika 20), otroci pa so ji pokazali, kako se preoblači in preobuva.

Slika 20: Žaba opazuje otroke pri oblačenju

Kadar je imel kateri izmed otrok težave pri samostojnem oblačenju in obuvanju, mu je žaba pri tem pomagala.

Otroke, ki imajo težave pri samostojnem oblačenju/obuvanju in tega ne želijo narediti sami, je žaba spodbudila, da so se pri tem začeli truditi.

Analiza

Vključevanje žabe za spodbudo in navajanje na samostojnost pri preoblačenju in preobuvanju mi je omogočila prijetno in sproščeno vzdušje v garderobi, v kateri smo prej z otroki pogosto naleteli na stresne in naporne situacije. Pred tem načinom spodbude so otroci, kadar so naleteli na težavo pri obuvanju/oblačenju, v garderobi pogosto jokali ali trmoglavili. Pri

uporabi žabe pa sem hitro opazila njene pozitivne učinke. Otroci so bili sproščeni, se bolj vztrajno trudili ter usvajali spretnost pri samostojnem preoblačenju in preobujanju. Bili so ponosni in žabi kazali, kako se znajo sami urediti (slika 21); sčasoma so usvojili vrstni red oblačenja oz. obujanja.

Slika 21: »Glej, kako se obujem.«

6.2.4 Pospravljanje igrač v družbi žabe

Cilji

Otrok se s pomočjo žabe navaja na red in prispeva k urejenosti igralnice ter pri tem uživa v sproščnem vzdušju.

Potek

Za ureditev igralnice in pospravljanje igrač sem v roke prijela žabo in na šaljiv način nagovorila otroke, da je igralnica zelo neurejena in da povsod po njej ležijo igrače. Otrokom sem predlagala, da skupaj v igralnici naredimo red in igrače pospravimo, kamor sodijo. Ker je bila žaba mimična lutka, ki je odpirala usta, sem z njenimi usti lahko zagrabila eno izmed igrač, ki je ležala na tleh igralnice, in jo spustila v enega izmed zabojev za igrače. Pri tem je žaba igračo izpljunila in otrokom rekla: »Bljek, fuj ... Ta igrača pa res ni prijetnega okusa. Sploh ni za jesti.« Temu so se otroci iz srca nasmejali in naprej opazovali žabo.

Ker sem igračo s pomočjo žabe pospravila v napačen zaboj, so jo otroci takoj posvarili: »To ni prava škatla. Ta igrača paše sem.« In žaba se jim je zahvalila za njihov nasvet. Nato sem z žabo nadaljevala in naslednjo igračo ponovno položila v napačni zaboj. Otroci so jo ponovno opomnili, da zaboj ni pravi. To sem z žabo nekajkrat ponovila in nato je eden izmed otrok s

tal pobral igračo, jo ponudil žabi in rekel: »Na, ta kocka paše sem.« Pokazal je na zaboj s kockami. Žaba je z usti zagrabila kocko, jo ponovno na šaljiv način izpljunila v zaboj, na katerega je s prstom kazal deček, in godrnjala. Tako so vsi otroci začeli sodelovati, pobirati igrače in jih ponujali žabi; kakšno izmed njih so tudi sami pospravili v pravičen zaboj ali položili na polico. Igrače so bile v hipu pospravljene in naša igralnica urejena.

Tako smo skupaj z otroki vsakodnevno pospravljali igrače. Pri tem so tudi otroci animirali žabo in ob sodelovanju skupaj pospravljali igrače (slika 22 in slika 23).

Slika 22: Sodelovanje otrok pri pospravljanju igrač 1

Slika 23: Sodelovanje otrok pri pospravljanju igrač 2

Analiza

Pospravljanje igrač je eno izmed manj prijetnih vsakdanjih opravil v vrtcu. Pred spodbudo otrok pri pospravljanju igrač z žabo so se nekateri otroci med pospravljanjem velikokrat skrili pod kakšno mizo ali pa se prosto sprehajali po igralnici in pri pospravljanju niso sodelovali. Zato pri pospravljanju ni bilo sodelovanja, komunikacije in prijetnega ter sproščenega vzdušja.

S pomočjo žabe se je ta situacija popolnoma spremenila. Žaba je s smešnim in šaljivim načinom pritegnila pozornost prav vseh otrok, kar je meni zelo olajšalo delo, saj otroci veliko lažje sledijo lutki, ki jim predstavlja večjo avtoriteto od vzgojitelja. Otroci so ji sledili, ji pomagali, z njo in drugimi otroki sodelovali ter komunicirali. Vzdušje med pospravljanjem je bilo sproščeno in prijetno; v igralnici je bilo prisotno veliko smeha in dobre volje.

6.2.5 Prebivanje na prostem z žabo – igra na snegu in sprehodi v okolici vrtca

Cilji

Otrok s pomočjo lutke žabe doživlja ugodje ob prebivanju na prostem in z njo premaguje morebitne nastale težave oziroma strahove.

Potek

Skupaj z otroki in žabo smo se oblekli in obuli ter se odpravili na zasneženo igrišče vrtca. Večina otrok je polna navdušenja stekla na sneg in začeli so se igrati. Žaba je začela poskakovati po snegu, jaz pa sem medtem oblikovala kepo. Žaba jo je zgrabila in jo z rahlim metom vrgla v otroke. Začela se je zabava in otroci so se skupaj z žabo kepali, lazili, plazili, hodili in tekli po snegu ter se igrali. Nato sem opazila dečka, ki je stal na robu igrišča na delu, ki je bil pokrit z vrtčevsko streho in ni bil zasnežen. Dobila sem občutek, da ima deček stisko in da ne želi na sneg. Povabila sem ga k sebi, vendar mi je deček odkimal. Vzela sem žabo in ga z njeno pomočjo ponovno povabila k igri na snegu. Deček je še vedno okleval. Nato sem s pomočjo žabe rekla otroku: »Pridi, poglej, kako je zabavno. Sneg je mrzel in mehek, iz njega lahko delaš kepe in se kepaš ali pa se valjaš po njem. Prijetno je, pridi.« Žaba je poskakovala po snegu in se valjala po njem. Nato sem z žabo odšla do dečka in žaba je rekla: »Pridi, greva skupaj.« Žaba je dečku ponudila roko in skupaj sta previdno začela stopati po snegu. Sprva je imel deček zaskrbljen obraz, čez čas pa se je ob spodbudi žabe sprostil, se začel z njo igrati in se pri tem smejal.

Igra z žabo in s snegom se je nadaljevala in preživeli smo zabaven čas na igrišču vrtca. Vsi otroci so sodelovali ob vragolijah, ki jih je žaba počela s snegom.

Tudi otroci so posegali po žabi in se igrali z njo. Čez čas je eden izmed dečkov, ki se je ravno igral z njo, odpel zadrgo na svoji zimski obleki in pod zgornji del vtaknil žabo. Vprašala sem ga: »Kam je pa žaba smuknila?« Odgovoril mi je: »Zebe jo, ker nima kombinezona, pa sem ji rekel, da se lahko pri meni pognje« (slika 24). Žaba nam je delala družbo, tudi kadar smo odšli na sprehod. Najpogosteje je otroke pri hoji v koloni opazovala in spodbujala, da so zaradi varnosti hodili v lepi koloni. Pomagala jim je pri varnem prečkanju ceste ter skupaj z njimi opazovala spremembe v naravi in dogajanje v okolici).

Slika 24: Žabo zebe, zato se greje pri otrocih

Analiza

Žaba nam je vsakodnevno popestrila prebivanje na prostem. Delala nam je družbo in se z nami igrala, spodbujala nas je h gibanju, poskrbela je za našo varnost med sprehodi, saj nas je spodbujala k pazljivi hoji v koloni in nas učila, kako varno prečkati cesto. Poleg vsega tega je pomagala premagovati strah otrok pred neznanim in jih motivirala za pridobivanje novih izkušenj.

Pri vsem tem sem občutila, kako močno avtoriteto za otroke predstavlja lutka. Pri igri na snegu je deček, ki ni želel stopiti nanj in se z njim igrati, s pomočjo lutke premagal svoj strah. Meni je v tem primeru lutka olajšala dostop do otroka. Brez nje bi verjetno otroka zelo dolgo spodbujala k novi izkušnji ali pa svojega namena (da se deček sprosti in spozna prijetno stran ob igri in prebivanju na snegu) mogoče sploh ne bi dosegla. Tudi na sprehodih so otroci zelo dosledno upoštevali navodila lutke za varno vedenje na cesti. Hodili so v lepi koloni, ne da bi jih žaba morala ves čas opozarjati, da naj bodo pazljivi, kar je bila po navadi moja vloga, ki je sprehode zame in za otroke naredila zelo naporene.

6.3 Igra z žabo

Cilji

Otrok je s pomočjo lutke žabe kreativen in se razvija v njegovi simbolni igri. S pomočjo lutke žabe ima možnost pri igri vzpostaviti stik z drugimi otroki.

Potek

Otroci so žabo vsakodnevno vključevali v svojo igro. Sprva so se z njo igrali le kot z igračo in jo vključevali v njihovo simbolno igro. Z njo so se igrali v kotičkih (jo uporabljali kot dojenčka in jo dajali počivat (slika 25), jo vozili v vozičku (slika 26), za njo risali risbice (slika 27), ji kuhali in jo hranili (slika 28)), z njo so sestavljali različne vrste kock (slika 29) in jo vključevali k igri z drugimi igračami (slika 30 in slika 31).

Slika 25: Žaba počiva

Slika 26: Žaba na sprehodu z vozičkom

Slika 27: Risanje risbic za žabo

Slika 28: Hranjenje žabe

Slika 29: Sestavljanje kock z žabo

Slika 30: Žaba se igra z avtomobilčki

Slika 31: Žaba šiva

Analiza

V prvem tednu uvedbe lutke – ljubljenca skupine – sem opazila, da sem jo animirala samo jaz. Otroci so sicer komunicirali z njo, vendar pri igri niso posegali po njej. Čez nekaj časa sem opazila, da so otroci v igro začeli vključevati tudi žabo. Sprva so bile to deklice, ki so si žabo pogosto ogledovale (slika 32). Z žabo so se večinoma igrale individualno simbolno igro, pri čemer jo sprva še niso animirale, ampak so jo uporabljale kot punčko. Čez čas so se z žabo začeli igrati tudi dečki. Pri tem so jo otroci začeli tudi že animirati kot lutko. Menim, da so v tem času lutko raziskovali.

Slika 32: Raziskovanje žabe

Po štirih tednih uvedbe lutke – ljubljenca – sem opazila, da so otroci prek lutke v igri začeli iskati stik z drugimi otroki. Skupaj z njo so se igrali v parih ali manjših skupinah.

Mogoče je bil motiv žabe sprva zanimivejši za deklice kot dečke in bi, če bi za lutko – ljubljenca skupine – izbrala kakšen drug lik, ta bolj pritegnil dečke. Kljub temu so se po določenem času z žabo enakovredno igrali deklice in dečki.

Ena izmed prednosti, ki sem jih opazila med igro otrok z lutko, je bila, da so se otroci prek nje in z njo igrali veliko bolj umirjeno kot z običajnimi igračkami.

6.4 Stik z drugimi otroki s pomočjo žabe

Cilji

Otrok s pomočjo lutke žabe vzpostavi stik z drugimi otroki, pri tem pa lutko uporabi kot sredstvo za izražanje svojih pogledov na svet, občutkov in izkušenj z okoljem. Otrok s pomočjo lutke žabe razvija izražanje verbalne in neverbalne komunikacije.

Potek

Po nekaj tednih uvedbe lutke – ljubljenca skupine – sem opazila, da so otroci z njeno pomočjo začeli vzpostavljati stik z drugimi otroki. Pogosto so otroci prvi stik z drugimi otroki vzpostavljali tako, da so v roke vzeli žabo in z njo ponagajali drugim otrokom. To so naredili tako, da je žaba drugim otrokom poskakovala po glavi in jih pri tem grizljala. Sprva so otroci otroku, ki je animiral lutko, namenili grd pogled. Otrok z lutko v roki se je zasmel in otroci so ga začudeno pogledali. Nato so se vsi skupaj glasno smejali. Tako so nadaljevali vzpostavljanje stika.

Nekega dne je v roki žabo držal eden izmed dečkov. Z lutko v roki je pristopil do otrok in jim z žabo začel skakljati po glavi (slika 33); k njemu je pristopila deklica in z roko želela poseči po žabi. Deček je žabo odmaknil in jo grdo pogledal. Deklica je malo nejasno rekla: »Enega lupčka.« Deček pa jo je še kar gledal. Nato se je z glavo približala k njemu, mu z ustnicami nakazala poljubček (slika 34) in se zasmejala. Deček jo je pogledal, jo poskušal objeti in poljubiti, deklica pa se mu je odmaknila in rekla: »Ne.« Deček je nekaj nerazumljivega povedal in pri tem z žabo mahal po zraku. Nato se je deklica sklonila in poskušala poljubček

nameniti žabi, ki jo je deček držal v roki. Deček se je nasmehnil in z žabo požgečkal ter poljubčkal deklico. Pri tem sta se smehljala.

Slika 33: Žaba skače drugim otrokom po glavi

Slika 34: Poljubček za žabo

Analiza

Način, na katerega so otroci poskušali vzpostavljati stik med seboj, se mi je zdel zelo zanimiv. Otroci so z žabo poskušali pritegniti pozornost drugih otrok in med seboj komunicirali, pri čemer je bila zelo očitna njihova neverbalna komunikacija (grd pogled, nakazilo poljubčka, mahanje z žabo po zraku – izražanje jeze ...). S pomočjo žabe so otroci izboljšali odnos med seboj. Med otroki so se stkala nova prijateljstva, saj sem opazila, da so se s pomočjo žabe začeli med seboj družiti določeni otroci, ki se pred tem niso.

Pri tem sem jih zelo rada opazovala in se tudi sama pogosto nasmejala.

6.5 Žaba in čustva otrok

Cilji

Otrok ima možnost, da se z žabo potolaži ali se ji zaupa, kadar ima željo po tem.

Otrok prek lutke žabe lahko izrazi svoja trenutna čustva.

Potek

Žaba je otrokom pogosto pomagala in jih tolažila v stiski. Kadar je kateri izmed otrok padel, sem ga s pomočjo žabe potolažila. Žaba mu je popihala boleči del in ga objela, da je otrok hitreje prenehal jokati in se umiril.

Kadar so bili otroci žalostni in so pogrešali svojo mamico, so pogosto vzeli žabo in se stiskali k njej (slika 35 in slika 36). Žaba jim je tudi povedala, kako bo potekal dan v vrtcu in po katerem dogajanju pride njihova mamica.

Slika 35: Stiskanje z žabo v lutkovni hiši

Slika 36: Žaba tolaži

Poleg tega je žaba pogosto reševala nastale konflikte med otroki. Če so se otroci prepirali zaradi igrače, je žaba zgladila konflikt med njimi in jim prek pogovora ponudila rešitve, tako da so se otroci skupaj z njo dogovorili, kdo bo imel katero izmed igrač, ali pa jim predlagala vrstni red, kdaj se bo kateri izmed otrok z igračo igral.

Otroci so s pomočjo žabe izražali tudi svoja čustva. Pogosto sem med njihovo igro opazila, kako so se s pomočjo žabe neverbalno izražali in s tem drugim otrokom povedali, kako se počutijo (slika 37 in slika 38).

Slika 37: Žaba se jezi

Slika 38: Žaba je začudena

Analiza

Žaba je imela velik vpliv na čustva otrok. Pri tem mi je bila v pomoč, saj sem prek nje lažje pristopala k otrokom in jih z žabo hitreje pomirila, kot če bi jih poskušala pomiriti brez nje. Prav tako mi je bila žaba v pomoč pri reševanju konfliktov med otroki. Žaba je imela zelo velik vpliv na otroke, zato so lažje in hitreje sprejeli njene predlagane rešitve, kot če bi jim jaz podala rešitve brez posrednika – žabe. V določenih primerih pa je bila žaba v pomoč kar otrokom, saj so se ji otroci ob stiski zaupali, žaba jih je potolažila in jim omogočila, da so otroci prek nje izražali svoja občutja in jih posredovali okolju.

6.6 Posredovanje vzgojno-izobraževalnih vsebin z različnih kurikularnih področij s pomočjo žabe

Cilji

Otroke s pomočjo lutke žabe spodbuditi k aktivnemu sodelovanju pri dejavnostih. Otrokom s pomočjo žabe na zanimivejši in učinkovitejši način posredovati vzgojno-izobraževalne vsebine.

6.6.1 Jezik: Žaba bere knjige

Cilji dejavnosti

Otrok s pomočjo lutke žabe ob knjigi doživlja ugodje, veselje, zabavo, povezuje estetsko in fizično ugodje ter pridobiva pozitiven odnos do literature. S pomočjo lutke žabe razvija sposobnost miselnega in čustvenega sodelovanja v literarnem svetu.

Potek

Žaba nam je pogosto brala različne knjige. Vzela sem jo v roke in začela animirati. Žaba je na šaljiv način izbrala eno izmed knjig na knjižni polici in jo odprla, nato pa je vprašala otroke: »Kdo bi poslušal pravljico? Želite, da vam preberem to knjigo?« Otroci so v hipu izpustili igrače, si vzeli stole in se posedli v bližino žabe (slika 39). Nato jim je žaba začela brati. Kadar je listala po knjigi (to je počela z usti, kar mi je omogočila mimična lutka), se je pri tem zelo trudila in stokala. Otroci so se temu smejali in ji včasih pri tem celo pomagali.

Slika 39: Žaba nam bere knjigo

Analiza

Bila sem zelo pozitivno presenečena nad tem, kako je žaba v hipu pritegnila pozornost in zanimanje otrok za poslušanje pravljice. Prav vsi otroci, brez izjeme, so prisedli k žabi in pozorno poslušali pravljice, ki jim jih je brala. Običajno, kadar sem otrokom jaz brala pravljice, niso vsi pokazali zanimanja za poslušanje zgodbe. V tem primeru je bilo drugače.

Kadar je žaba otrokom brala pravljice, jih je to tako navdušilo, da so tudi pozneje med svojo igro v roke vzeli žabo in knjigo, se umaknili pred drugimi otroki in z njo »prebirali« oz. obnavljali pravljice (slika 40). Pri tem so žabo animirali na enak način kakor jaz (žaba se je trudila pri listanju knjige ...).

Slika 40: Obnavljanje zgodbe z žabo

Slika 41: Žaba sodeluje pri poslušanju pravljice

Tudi kadar je vzgojiteljica med igro otrok z njimi brala pravljice in pela pesmi iz knjig, so se otroci pri tem spomnili na žabo, jo vzeli in z njo sodelovali pri tem (slika 41).

Da so otroci pri branju knjig sami posegali po žabi, je bil zame znak, da jim je žaba resnično približala občutek ugodja ob knjigah.

6.6.2 Družba 1: Obisk knjižnice

Cilji dejavnosti

Otrok se s pomočjo lutke žabe seznanja s knjižnico in z njeno funkcijo ter s poklicem knjižničarke.

Potek

Skupaj z žabo smo se odpravili na obisk v knjižnico. Pred vstopom v knjižnico sem animirala žabo in otroke spomnila na lepo vedenje v knjižnici. Žaba je otrokom povedala, da se v knjižnici ne divja in glasno govori, ker se drugače moti preostale obiskovalce, ki so v knjižnici in berejo knjige. Poleg tega je žaba otrokom povedala, da se knjig ne vleče kar tako s polic, ker bi se drugače knjige pomešale med seboj. In ker je v knjižnici zelo veliko knjig, bi nastal nered; tisti, ki bi želeli določeno knjigo, je ne bi našli.

V knjižnici smo se vsi skupaj s knjižničarko odpravili v eno izmed čitalnic. Tam smo se posedli na stole in knjižničarka je otrokom povedala nekaj o svojem poklicu, namenu knjižnice in jim predstavila različne vrste knjig (slika 42). Nato je za otroke prebrala dve pravljici iz naključno izbranih knjig.

Slika 42: Obisk knjižnice z žabo

Žaba je med govorom knjižničarke spodbujala otroke k pozornemu poslušanju. Otroci so za žabo zgledno sedeli, se z njo med poslušanjem gospe knjižničarke crkljali (slika 43) in na koncu z njo raziskovali ter si ogledali nekaj različnih knjig. Z žabo smo odkrili in spoznali tudi veliko lutk v knjigi (slika 44 in slika 45).

Slika 43: Crkljanje z žabo

Slika 44: Lutka račka v knjigi

Slika 45: Lutka žaba v knjigi

Analiza

Obisk knjižnice je potekal v mirnem in sproščenem vzdušju, ki nam ga je omogočila predvsem žaba. Otroci so zgledno poslušali njena navodila in se držali dogovora, ki so ga sklenili z njo. Mogoče bi bilo bolje, da žaba otrokom ne bi podajala navodil in bi jim pravila lepega obnašanja v knjižnici posredovala na šaljiv način ali z napakami, ki bi jih delala v knjižnici, otroci pa bi jo o lepem vedenju podučili. S tem bi se mogoče otroci teh pravil še bolj zavedali. Predvidevam, da bi bili otroci brez uporabe žabe v knjižnici nemirnejši, ker pa jim je navodila za lepo vedenje posredovala žaba, nad katero so bili otroci ves čas navdušeni in jim je predstavljala večjo avtoriteto kot jaz, so se otroci v knjižnici potrudili in lepo vedli (niso tekali, glasno govorili ali vlekli knjig iz polic ...).

Pri raziskovanju knjig so otroci ugotovili, da so lutke v knjigah prijateljice žabe. S tem so mi pokazali, kako veliko jim žaba pomeni, saj so se ves čas zavedali njene prisotnosti in o njej razmišljali.

6.6.3 Družba 2: Praznovanje rojstnega dne z žabo

Cilji dejavnosti

Otrok s pomočjo lutke žabe spoznava, da je pomemben kot posameznik in da pripada določeni skupini.

Otrok uživa in se s pomočjo žabe seznanja z običajem – s praznovanje rojstnega dne.

Potek

Tekom časa, ko je bila v naši skupini prisotna žaba, je imel eden izmed dečkov rojstni dan. Ker sva si z vzgojiteljico na začetku šolskega leta zadali, da bomo v skupini praznovali rojstne dneve po želji otrok, sem dečka vprašala: »Kako si želiš praznovati rojstni dan v vrtcu?« Deček mi je odgovoril: »Z žabo.«

Prijela sem žabo in jo začela animirati. Žaba je bila nad predlogom otroka navdušena in zelo vesela, da bomo imeli v vrtcu zabavo. Skupaj z drugimi otroki je na željo dečka, ki je imel rojstni dan, zapela pesmice, ki si jih je deček zaželel. Skupaj so poplesali. Nato mu je žaba čestitala za rojstni dan (slika 46 in slika 47) in se z drugimi otroki posedla za mizo. Deček je želel, da žaba sedi čisto poleg njega. Ko je deček prejel darilo za rojstni dan (lonček za barvice), ga je žabi takoj pokazal in rekel: »Glej, žaba, kako lepo darilo sem dobil. To je tudi žaba, samo da je za barvice« (slika 48). Nato ga je žaba še opazovala pri pihanju svečk na »torti« (slika 49) in mu glasno zaploskala ter se z njim in preostalimi otroki posladkala.

Slika 46: Žaba čestita za rojstni dan

Slika 47: Žabičin poljubček za rojstni dan

Slika 48: Pihanje svečk ob žabi

Slika 49: »Glej, jaz imam tudi žabo«

Ko je deček po počitku odhajal domov in je prišel njegov oče, sem slišala, kako je deček svojemu očetu kot prvo rekel: »Oči, imel sem se zelo lepo, praznoval sem z žabo.« Pri tem je njegov obraz žarel in krasil ga je nasmeh.

Analiza

Praznovanje dečkovega rojstnega dne z žabo je bilo drugačno praznovanje kot običajno. Žaba je med praznovanjem spodbudila tudi druge otroke k plesu in petju pesmi na željo dečka.

Ko je žaba dečku čestitala, je bil zelo nasmejan in srečen. Tudi ko je žabi pokazal svoje darilo, sem videla, kako pomembna je žaba za dečka in da mu zelo veliko pomeni. S pomočjo žabe sem otroku izpolnila željo, ki jo je imel otrok za rojstni dan.

6.6.4 Narava: Žaba in spoznavanje magnetizma

Cilji dejavnosti

Otrok spozna, da je gibanje avtomobila, na katerem je pritrjen magnet, odvisno od privlačnosti oz. odbojnosti magneta. Otrok s pomočjo lutke žabe spozna fizikalno lastnost magnetizem ter odkriva in spozna magnetne lastnosti različnih predmetov.

Potek

Predhodno smo skupaj z otroki izdelali avtomobilčke (otroci so pobarvali manjše škatlice ter z mojo in vzgojiteljičino pomočjo na škatlice pritrtili slamice ter zamaške od plastenk z lesenima paličicama).

Nato je žaba otrokom predlagala, da njihove izdelane avtomobilčke začara, in na avtomobilčke začela pritrjevati magnete. Otrokom je nato ponudila železne žličke s pritrjeni magneti in rekla: »V kuhinji sem našla čarobne paličice. Preizkusite, ali znam čarati. Približaj paličico magnetu in videl boš, kaj se bo zgodilo.« Otroci so storili, kar jim je predlagala žaba. Avtomobilčki so se začeli premikati in otroci so rekli: »Glej, vozi se.« Nato so se otroci igrali s svojimi avtomobilčki in preizkušali magnetizem, pri tem pa so nekateri izmed njih animirali tudi žabo in z njo opazovali, kaj se z avtomobilčki dogaja (slika 50).

Slika 50: »Glej, avtomobilček se premika«

Na koncu je žaba otrokom razložila: »Malo sem vas nahecala, ne znam čarati. Na vaše avtomobilčke in žličke sem prilepila magnete. Zaradi magneta se avtomobilčki premikajo.«

Eden izmed dečkov je z žlice odstranil magnet in ga poskušal pritrčiti na različne površine in predmete v igralnici. Ko je ugotovil, na katere predmete se magnet prime, je poklical žabo in rekel: »Glej, žaba, tukaj se prime, tukaj se ne prime ... « in ob tem magnet polagal na različne predmete in površine.

Analiza

Otroci so zelo zbrano sledili žabi in poslušali njena navodila. Žaba je s šaljivim načinom pritegnila njihovo pozornost in se jim pošalila, da zna čarati. S tem je še bolj pritegnila zanimanje otrok za dejavnost z magneti. Tudi ko je žaba otrokom razložila, da ni čarala in da je posledica premikanja avtomobilov, da so na njih pritrjeni magneti, so otroci vztrajno nadaljevali dejavnost. Lutki je dovoljeno vse (tudi če se malo pošali), to so otroci sprejeli na drugačen način, kot če bi to storila jaz (brez posrednika – lutke).

Opazila sem, da so otroci pri raziskovanju privlačnosti magnetov aktivno raziskovali, saj so tudi z drugimi predmeti in s površinami v igralnici preizkušali magnetizem. Pri tem so že obstoječe znanje uporabili v drugačnih okoliščinah in s tem ugotavljali, kam se magnet prime in kam ne.

6.6.5 Gibanje: Telovadba z žabo

Cilji dejavnosti

Otrok ob spodbudi žabe in z njeno pomočjo sproščeno izvaja naravne oblike gibanja (hoja, tek, skoki, poskoki, valjanje, plazenje itn.).

Potek

Žaba je z nami pogosto telovadila. Pri tem sem jo animirala in žaba je govorila izmišljene zgodbe ter se gibala po tleh. Otroci so ji pri tem sledili in ponavljali za njo (slika 51).

Slika 51: Oponašanje žabe pri gibanju

Slika 52: Žaba skače

Slika 53: Žaba se kotali

Včasih so med gibanjem po žabi posegli tudi otroci, jo animirali, si izmišljali gibalne zgodbe in s tem vodili druge otroke. Pri tem je žaba v njihovi izmišljeni zgodbi skakala (slika 52), tekla, hodila, se plazila in lazila, kotalila (slika 53) ...

Analiza

Žaba mi je omogočila h gibanju spodbuditi tudi tiste otroke, ki po navadi neradi sodelujejo v gibalnih dejavnostih. Na čisto preprost način (z animiranjem lutke in njenim šaljivim značajem) so bili za gibanje motivirani vsi otroci, pri čemer bi se morala brez pomoči lutke

zelo truditi in vprašanje je, ali bi mi to sploh uspelo. Med gibanjem so otroci delovali sproščeni in zadovoljni.

Kadar so otroci med gibanjem sami animirali žabo, si izmišljali gibalne zgodbe in ob tem gibali, so bili zelo kreativni. Nobena izmed njihovih izmišljenih gibalnih zgodb se ni ponavljala.

6.6.6 Umetnost 1: Ustvarjanje dekoracije za igralnico z žabo

Cilji dejavnosti

Otrok s pomočjo lutke žabe spodbuja radovednosti in veselje do umetniških dejavnosti (izdelovanje pomladne dekoracije). Ob spodbudi lutke žabe aktivno razmišlja, išče rešitve in sodeluje pri dejavnosti ter spoznava način uporabe vodenih barvic.

Potek

Sneg se je stopil in prišel je čas pomladi. Za igralnico je bilo treba izdelati pomladno dekoracijo, zato sem se odločila, da pri motivaciji za njeno izdelavo uporabim žabo. Prijela sem jo v roke in jo animirala. Žaba je rekla otrokom: »Otroci, ali ste opazili, da se je stopil sneg in da prihaja pomlad?« Otroci so ji pritrdili. Nato je žaba rekla: »Imam predlog. Kaj če bi mi skupaj izdelali pomladno dekoracijo za igralnico in zamenjali obstoječo zimsko?« Pokazala je na snežinke, ki so krasile igralnico. Nato jih je vprašala: »Kaj bi lahko izdelali? Kaj je značilno za pomlad?« Ena izmed deklic je rekla: »Lahko bi ti izdelala rožice in bi jih mi pobarvali.« Predlog deklice so sprejeli tudi drugi otroci, zato sva skupaj z vzgojiteljico pripravili izrezane cvetove iz papirja. Nato je žaba zaščitila mizo, pripravila vodene barvice, čopiče in lončke z vodo. Žaba je otrokom razdelila vse potrebščine in cvetlice ter z usti zagrabila enega izmed čopičev. Na šaljiv način je poskušala začeti barvati cvetlice, seveda v napačnem vrstnem redu. Najprej je s čopičem podrgnila po listu, nato po osušeni barvi, nato pa čopič pomočila v vodo. To so za njo ponovili tudi drugi otroci in ugotovili: »To ne dela.« Skupaj z otroki je žaba poskušala pobarvati cvetlice še v drugem napačnem vrstnem redu in nato so otroci ugotovili: »Ne. Najprej je treba čopič pomočiti v vodo, potem v barvo in šele nato lahko barvamo cvetlice.« Tako so otroci skupaj z žabo začeli barvati cvetlice z vodenimi barvicami (slika 54) in na koncu je našo igralnico krasilo veliko pisanih cvetic.

Slika 54: Barvanje cvetlic z žabo

Analiza

Predlog žabe za izdelavo pomladne dekoracije so otroci takoj sprejeli. Če bi to dejavnost otrokom predlagala jaz, bi verjetno dobila negativen odgovor ali pa bi pri dejavnosti sodelovalo manj otrok (predvidevam, da predvsem deklice). S pomočjo žabe so otroci pri nastalem problemu (kakšen je vrstni red pri uporabi vodenih barvic) aktivno razmišljali in s poskušanjem našli pravo rešitev, ki se jim je usedla v spomin. Tako so se otroci s pomočjo žabe naučili nekaj novega. Otroci so z navdušenjem in vztrajnostjo barvali izrezane cvetlice, žaba pa jim je pri tem nudila pomoč; s skupnimi močmi in sodelovanjem je nastala krasna dekoracija za našo igralnico, na katero so bili otroci zelo ponosni.

6.6.7 Umetnost 2: Izdelovanje prijateljev lutk z žabo in za žabo ter igranje z njimi

Cilji dejavnosti

Otrok ob spodbudi lutke žabe spozna različne lutkovne tehnike in je kreativen pri izdelavi lastne lutke. Uporabi in razvija spretnosti z raziskovanjem ob animaciji izdelane lastne lutke.

Potek

Med prebivanjem žabe v naši skupini smo skupaj z otroki izdelali tudi različne vrste lutk in se z njimi igrali. Žaba je pred izdelavo lutk otrokom v okviru knjižnega projekta prebrala eno izmed knjig. Nato jim je rekla: »Zelo bi bila vesela, če bi vsak izmed vas izdelal kakšnega prijatelja zame. Kaj ko bi izdelali eno izmed lutk po knjigi?« Otroci so se vsakič strinjali z

žabo. Ta jim je ponudila različne naravne ali odpadne materiale in otroci so skupaj z njo, z mojo in vzgojiteljsko pomočjo kreativno izdelovali lutke.

Z lutkami so se otroci nato poigrali in uprizarjali spontane kreativne uprizoritve (včasih celo po zgodbi). Lutke so nato našle mesto v lutkovnem kotičku, v katerem so bile tudi druge lutke, ki smo jih že imeli v vrtcu, in žaba. Z njimi so se otroci pogosto igrali.

Izdelava in igra s preprostimi prstnimi lutkami – Škrati (slika 55 in slika 56)

Slika 55: Kreativna improvizirana lutkovna predstava s prstnimi lutkami – Škrati

Slika 56: Škrati se med seboj spoznavajo

Izdelava in igra s prstnimi lutkami iz gnetljive mase – Gozdne živali (slika 57, slika 58 in slika 59)

Slika 57: Izdelava prstnih lutk: gozdne živali iz gnetljive mase

Slika 58: Končni izdelek: različne gozdne živali

Slika 59: Igra z gozdnimi živalmi v lutkovni hiši

Igra z lutkami na dlani – Princesa Dolgonoska (slika 60)

Slika 60: Preprosta lutka na dlani

Dva dečka sta med spontano igro uprizorila improvizirano lutkovno predstavo, pri kateri sta ju opazovala dva druga dečka, ki sta stala poleg mize (slika 61 in slika 62). Otroci so se med igro tako rekoč sami razdelili na animatorje lutk (igralce) in občinstvo. Dečka sta z lutkami na dlaneh zaigrala kratko lutkovno predstavo z izmišljenim besedilom, v katerem tudi ni vse dobro razumljivo:

Deček 1: »Kaj?«

Deček 2: »Ammm ... _____.«

Deček 1: »Ne, seveda!«

Deček 2: »Ammm ... Lubčka si dava.«

Lutki na dlaneh se poljubljata.

Deček 2: »Ej, kaj si mi roko?«

Deček 2: »Ej, kam si šou?«

Deček 2: »Ej, kaj delaš?«

Deček 1: »Domov grem, adijo.«

Deček 2: »Adijo.«

Ob tej improvizirani in spontani lutkovni predstavi sta se otroka, ki sta predstavo gledala, zelo nasmejala. Predstava se jima je zdela zanimiva in zabavna, to pa sem sklepala po njenem odzivanju med predstavo.

Slika 61: Lutki na dlani se poljubita

Slika 62: Zabava otrok ob gledanju improvizirane predstave

Izdelava ročnih lutk – Čudežni medvedi (slika 63 in slika 64)

Slika 63: Izdelava ročnih lutk – Čudežni medvedi

Slika 64: Končni izdelki: ročne lutke iz vrečk

Izdelava in igra z marionetami »Medvedi« (slika 65 in slika 66)

Slika 65: Izdelava marionet – Medvedi

Slika 66: Igra in raziskovanje gibanja marionet

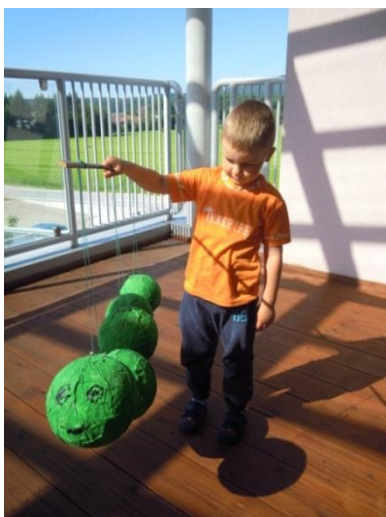
Izdelava in igra s skupno lutko na vrvcu – Gosenica (slika 67, slika 68 in slika 69)

Slika 67: Barvanje kaširanih balonov oz. posameznih delov velike gosenice

Slika 68: Gosenica potrebuje še oči in usta

Slika 69: Animiranje gosenice

Oživljanje predmetov – Hlodko (slika 70, slika 71 in slika 72)

Slika 70: Izdelovanje lutk – Hlodkov iz vej

Slika 71: Hlodki potrebujejo še oči, usta in nos

Slika 72: Animacija predmetov: iz vej so nastale lutke

Izdelava in igra s senčnimi lutkami (slika 73)

Slika 73: Raziskovanje senc v senčnem gledališču

Analiza

Otroci so na pobudo žabe vedno z veseljem izdelovali prijatelje zanjo. Dobro se mi je zdelo, da je pri tem žaba za izhodišče in temo lutk otrokom vedno prebrala eno izmed knjig v okviru knjižnega projekta, po kateri so otroci potem kreativno ustvarjali svoje lutke, saj so tako lutke imele vedno drugačen značaj in lik.

Pri izdelavi lutk so bili otroci zelo vztrajni, urili so se v njihovi fini motoriki (striženju s škarjami, lepljenju ...), opazila pa sem tudi, kako so med seboj in z žabo komunicirali o načrtu izdelave lutke (kdo bo izdelal kakšen lik in kakšen značaj bo njegova lutka imela, kako jo bo naredil ...) in si pri tem med seboj pomagali. S tem se je okrepilo timsko delo v skupini.

Po izdelavi lutk so se otroci z njimi večinoma najprej poigrali individualno in jih raziskovali, pozneje pa so z njimi začeli iskati stik z drugimi otroki ter pogosto uprizarjali kratke kreativne in improvizirane lutkovne predstave. Pri tem so se spontano razdelili na gledalce in igralce. V igralnici pa je bilo ves čas dela z lutkami prisotno prijetno in sproščeno vzdušje, polno smeha.

6.6.8 Matematika: spoznavanje barv in vzorcev z žabo

Cilji dejavnosti

Otrok s pomočjo lutke žabe spoznava in utrjuje imena za različne barve. Otrok s pomočjo lutke žabe oblikuje in spoznava matematičen pojem vzorec.

Potek

Spomladi je žaba na sprehodu pogosto zagledala kakšnega metulja, ki so ga nato skupaj z otroki opazovali, kako leta po travniku. Nekega dne je po sprehodu za otroke zaščitila mizo, pripravila papirnate robčke, čopiče in tuš barve. Ko so otroci videli, kaj žaba dela, so pristopili k mizi in jo spraševali, kaj dela. Žaba jim je rekla: »Poznam eno igro. Bi se jo kdo z menoj igral?« Otroci so navdušeni pritrdili in žaba jim je povedala pravila svoje igre. Rekla je: »Govorila bom izštevanko. Vsak izmed vas bo nekajkrat na vrsti. Ko pokažem na vas, mi odgovorite na vprašanje, nato pa s čopičem in z barvo na papirnat robček naredite piko. Če boste velikokrat na vrsti, bo na vašem robčku nastal prelep vzorec.« In žaba je začela izštevati: »Nad travnikom lep metuljček leti. Povej mi, katere barve si ti?« Otrok, ki je bil na

vrsti, je žaba odgovoril na vprašanje (povedal eno izmed barv) in s čopičem na robček naredil piko (slika 74).

Slika 74: Žaba govori izštevanko, mi izdelujemo metulje z različnimi barvnimi vzorci

Tako se je igra ponavljala. Na papirnatih robčkih so nastali prelepi vzorci različnih barv. Nekateri izmed starejših otrok so pri igri na robčkih ustvarili celo lažja barvna zaporedja.

Ko se je barva na robčkih posušila, je žaba za pomoč prosila vzgojiteljico in ta je skupaj z otroki nagubala robčke ter jih spela z lesenimi ščipalkami. Tako so iz njih nastali barvni metuljčki, s katerimi so se otroci poigrali, nato pa so krasili našo igralnico.

Analiza

Otroci so s pomočjo žabe in njene izštevance spoznavali matematični pojem vzorec in spoznavali ter utrjevali imena za različne barve. Dejavnost je bila za otroke zelo zanimiva, saj so pri njej vztrajali in na koncu so iz papirnatih robčkov nastali pisani metulji, s katerimi so se otroci lahko poigrali.

Pri dejavnosti me je presenetilo, da so nekateri izmed starejših otrok iz barvnih pik spontano ustvarili lažja zaporedja.

6.7 Povzetek praktičnega dela

Uvedba lutke ljubljenca skupine v oddelek mi je pri opravljanju mojega dela prinesla številne prednosti. V prvi vrsti se mi zdi pomembno, da sem lutko vpeljala v skupino na zanimiv način

– z zgodbo, ki je pritegnila pozornost otrok. Od tam naprej je lutka kot motivacijsko sredstvo vzdrževala pozornost in zanimanje otrok za različne dejavnosti ter prijetno in sproščeno vzdušje pri našem vsakodnevnem prebivanju v vrtcu.

S pomočjo lutke – ljubljenca skupine – sem se lažje približala otrokom, otroci pa so se mi lažje zaupali. Za njo in prek nje so otroci iskali nove izzive, rešitve za njih in aktivno sodelovali pri različnih dejavnostih. Lutka mi je bila v veliko pomoč pri rahljanju togih in velikokrat napornih delov dnevne rutine. Omogočila mi je preprostejše doseganje zastavljenih ciljev pri hranjenju v vrtcu, pripravi in izvedbi počitka, preoblačenju otrok v garderobi, ohranjanju reda v igralnici in pospravljanju igrač, pri prebivanju na prostem ter posredovanju vzgojno-izobraževalnih vsebin vseh kurikularnih področij. Vse opisano je potekalo na zanimiv, šaljiv in prijeten način. Otroci so se s pomočjo lutke razvijali v njihovi igri, komunikaciji, odnosih in na čustvenem področju.

Uvedba lutke – ljubljenca skupine – v naš oddelek je meni in otrokom omogočila veliko prijetnih in lepih izkušenj, polnih smeha in dobre volje.

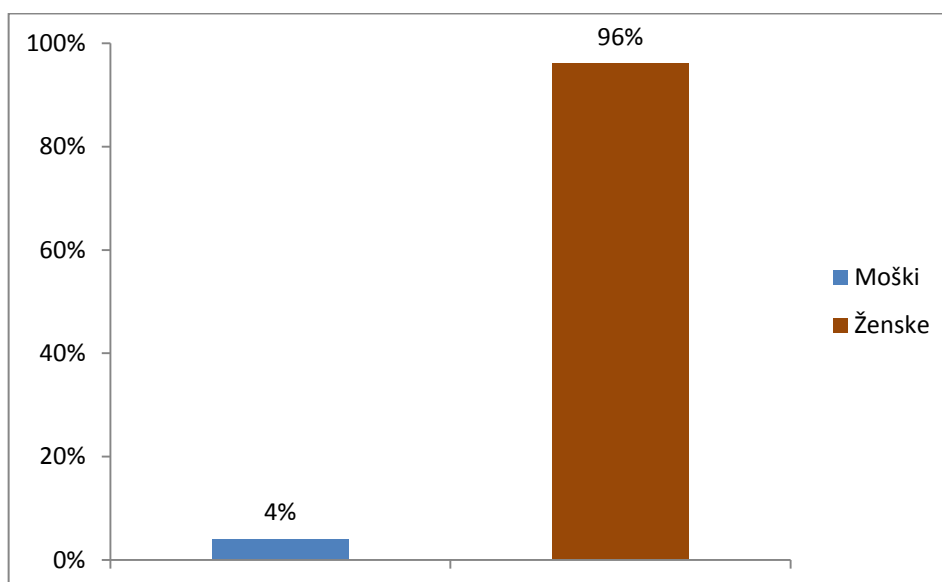
7. Rezultati raziskave z interpretacijo: uporaba lutk v slovenskih vrtcih

Na anketni vprašalnik je odgovarjalo 100 vzgojiteljev. Njihovi odgovori so prikazani in interpretirani v nadaljevanju.

Celoten anketni vprašalnik je priložen v poglavju 11.1.

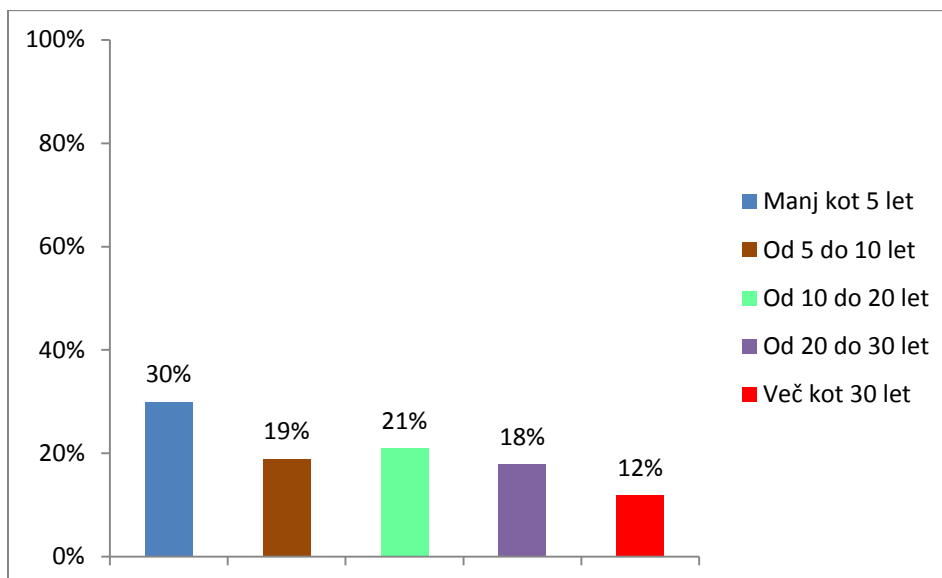
7.1 Opis vzorca

Od vseh vprašanih je bilo 4 % vzgojiteljev in 96 % vzgojiteljic (graf 1).

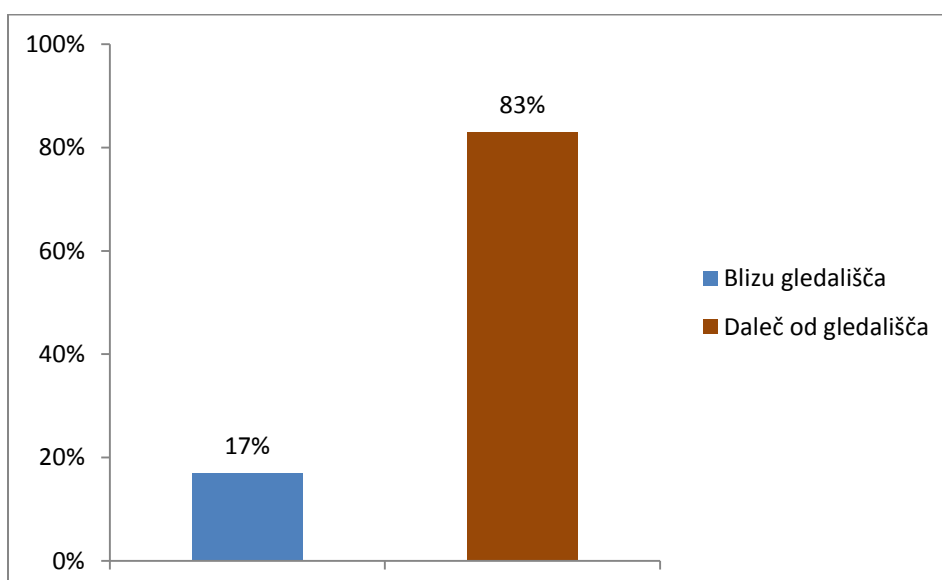
Graf 1: Spol anketirancev

Med reševanjem anketnega vprašalnika je imela večina vprašanih (30 %) manj kot 5 let delovne dobe; petina od 10 do 20 let; 19 % od 5 do 10 let; 18 % od 20 do 30 let in 12 % več kot 30 let delovne dobe (graf 2).

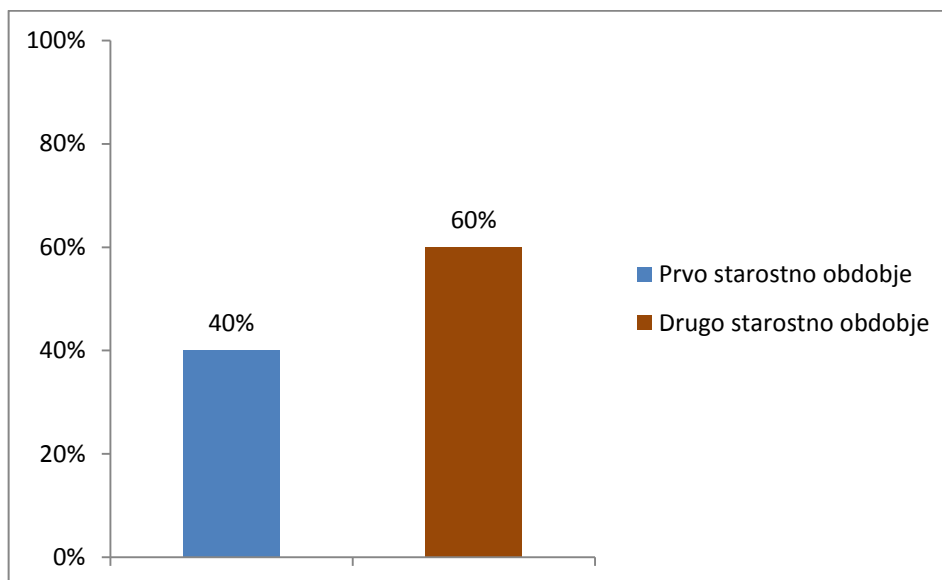
Graf 2: Delovna doba anketirancev

Velika večina (83 %) vzgojiteljev je bila zaposlena v vrtcu, ki je oddaljen od profesionalnega lutkovnega gledališča, pri čemer je njegov obisk vezan na prevoz. 17 % vzgojiteljev pa je bilo zaposlenih v vrtcu blizu profesionalnega lutkovnega gledališča, pri čemer njegov obisk ni vezan na prevoz (graf 3).

Graf 3: Lokacija vrta, v katerem so anketiranci zaposleni

Med reševanjem ankete je 40 % vprašanih delalo v vrtcu v skupini prvega starostnega obdobja (z otroki, starimi od 1 do 3 let) in 60 % v skupini drugega starostnega obdobja (z otroki, starimi od 3 do 6 let) – graf 4.

Graf 4: Starostna skupina otrok

7.2 Rezultati in interpretacija

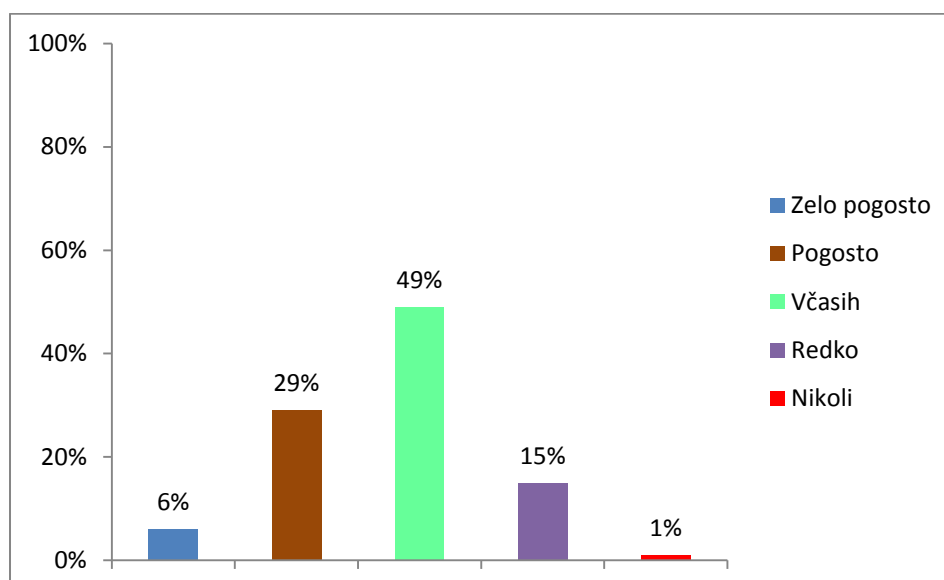
Pogostost uporabe lutk

Anketiranci so odgovarjali na vprašanje: »Kako pogosto uporabljate lutke pri svojem delu?« Na voljo so imeli pet stopenj pogostosti uporabe lutk, pri čemer je 1 pomenila nikoli in 5 zelo pogosto.

Skoraj polovica vprašanih je na zastavljeno vprašanje, kako pogosto uporabljajo lutke pri svojem delu, na petstopenjski lestvici (zelo pogosto, pogosto, včasih, redko in nikoli) odgovorila z včasih. Tretjina vzgojiteljev jih pri svojem delu uporablja pogosto, dobra desetina redko, le 6 % zelo pogosto in samo 1 % nikoli (graf 5).

Dobljeni rezultati se zelo ujemajo z rezultati raziskave iz leta 2010, ki jo je v okviru pedagoškega koncepta Reggio Emilia in Kurikuluma za vrtce z naslovom Gledališko-lutkovno ustvarjanje: izmenjava idej med vzgojiteljem in otrokom naredila profesorica

pedagoške fakultete v Ljubljani Helena Korošec (Korošec, 2010). V raziskavi so spraševali vzgojitelje, kako pogosto v njihovi skupini izvajajo lutkovno-gledališke dejavnosti. Rezultati omenjene raziskave so pokazali, da 43,3 % od 810 vprašanih vzgojiteljev izvaja lutkovno-gledališke dejavnosti enkrat mesečno, kar bi v svoji raziskavi lahko povezala z odgovorom včasih in na katerega je odgovorilo 49 % od stotih vzgojiteljev. V omenjeni raziskavi je 35,4 % vprašanih vzgojiteljev odgovorilo, da lutkovno-gledališke dejavnosti pri svojem delu izvaja vsaj enkrat tedensko, kar bi v primerjavi z mojo raziskavo lahko predstavljalo 29 % vzgojiteljev, ki so odgovorili, da lutke pri svojem delu uporabljajo pogosto; največ trikrat letno je odgovorilo 10,4 % vprašanih, kar bi v primerjavi s svojo raziskavo lahko povezala z odgovorom redko, na katerega je odgovorilo 15 %; skoraj vsak dan je odgovorilo 6,7 % vprašanih, kar bi v primerjavi z mojo raziskavo lahko pomenilo odgovor zelo pogosto in na katerega je odgovorilo 6 %; nikoli ali enkrat letno je odgovorilo 0,4 % vprašanih, kar bi v primerjavi z mojo raziskavo lahko povezali z odgovorom nikoli, na katerega je odgovorilo 1 % vprašanih.

Graf 5: Pogostost uporabe lutk

Iz dobljenih rezultatov lahko sklenem, da se lutke v vrtcu ne uporabljajo pogosto. Dobljeni rezultati me ne presenečajo. Želela bi si, da bi bil večji odstotek odgovorov tistih, ki lutke pri svojem delu uporabljajo pogosto ali pa zelo pogosto. Je pa v primerjavi teh dveh raziskav (iz

leta 2010 in moje raziskave po štirih letih) opazno rahlo nazadovanje v pogostosti uporabe lutk pri delu v vrtcu.

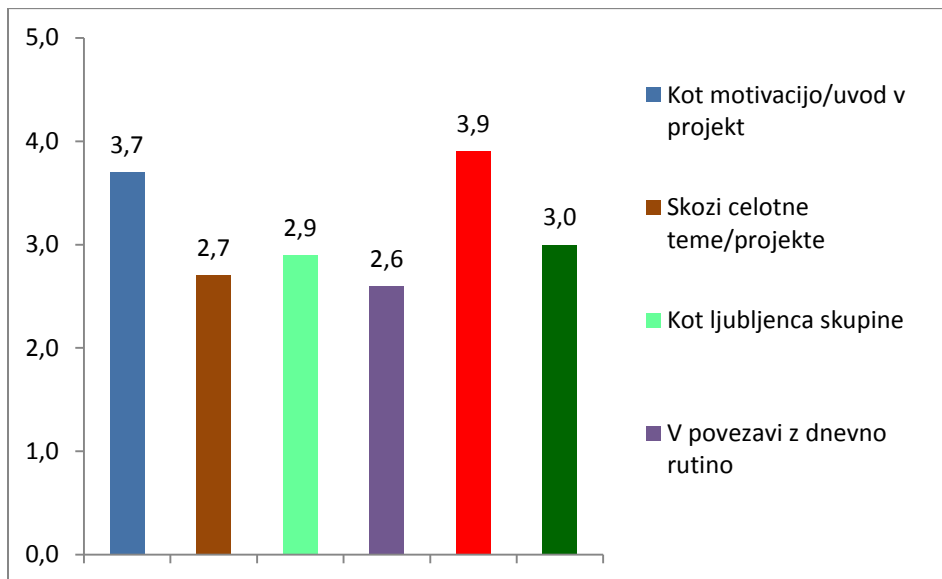
Namen uporabe lutk

Vprašani so imeli pri vprašanju: »S kakšnim namenom uporabljate lutke pri svojem delu?« na voljo našete različne načine uporabe lutk pri delu v vrtcu. Izbirali so lahko med možnostmi po lestvici od 1 do 5, pri čemer je 1 pomenila nikoli in 5 zelo pogosto.

Iz tabele 1 in grafa 6 je razvidno, da vzgojitelji v povprečju najpogosteje pri svojem delu uporabljajo lutke za lutkovno predstavo, tik za tem namenom sledi uporaba lutk v vrtcu kot motivacija za projekte oz. teme. Med zadnjimi nameni, ki si sledijo v majhnih razlikah, pa vzgojitelji v povprečju uporabljajo lutke za socialno učenje in odnose v skupini, kot ljubljenska skupine, skozi celoletne teme oz. projekte in kot zadnje, v povprečju zastopano, v povezavi z dnevno rutino.

Možnosti	Odgovori						Povprečje	Std. odklon
	Zelo pogosto (5)	Pogosto (4)	Včasih (3)	Redko (2)	Nikoli (1)	Skupaj		
Kot motivacijo/uvod v projekt	21 21 %	34 34 %	35 35 %	9 9 %	1 1 %	100 100 %	3,7	0,95
Skozi celotne teme oz. projekte	4 4 %	17 17 %	32 32 %	34 34 %	12 12 %	99 100 %	2,7	1,03
Kot ljubljenska skupine	10 10 %	23 23 %	27 27 %	25 25 %	15 15 %	100 100 %	2,9	1,22
V povezavi z dnevno rutino	4 4 %	17 17 %	27 27 %	39 39 %	13 13 %	100 100 %	2,6	1,04
Za lutkovno predstavo	37 37 %	28 28 %	28 28 %	4 4 %	3 3 %	100 100 %	3,9	1,04
Za socialno učenje, odnose v skupini, integracijo posameznika	6 6 %	23 23 %	40 40 %	22 22 %	9 9 %	100 100 %	3	1,03

Tabela 1: Namen uporabe lutk

Graf 6: Indeks namena uporabe lutk

Vemo, da se lutke v vrtcu že dolgo ne uporabljajo več samo za izvedbo lutkovne predstave in uvod oz. motivacijo v določeno temo ali projekt in da so njene prednosti predvsem v tem, da z njo lahko na preprostejši način dosežemo zastavljene vzgojno-izobraževalne cilje. lutka ima v vrtcu velik in pozitiven vpliv tudi pri lažjem povezovanju otrok v skupino in prehajanju v rutinskih dejavnostih, zato me je dobljen rezultat kar malo presenetil. Z rezultatom še zdaleč ne moremo biti zadovoljni. Menim, da bi bilo treba vzgojitelje bolj ozaveščati o pozitivni uporabi lutk v omenjene in manj zastopane namene. S tem bi sami lahko preizkusili pozitivne učinke lutk v različnih načinih uporabe; s tem bi jih mogoče vzgojitelji bolj vpeljali v svoje delo in pogosteje uporabljali.

Lutkovne tehnike, ki jih uporabljajo vzgojitelji

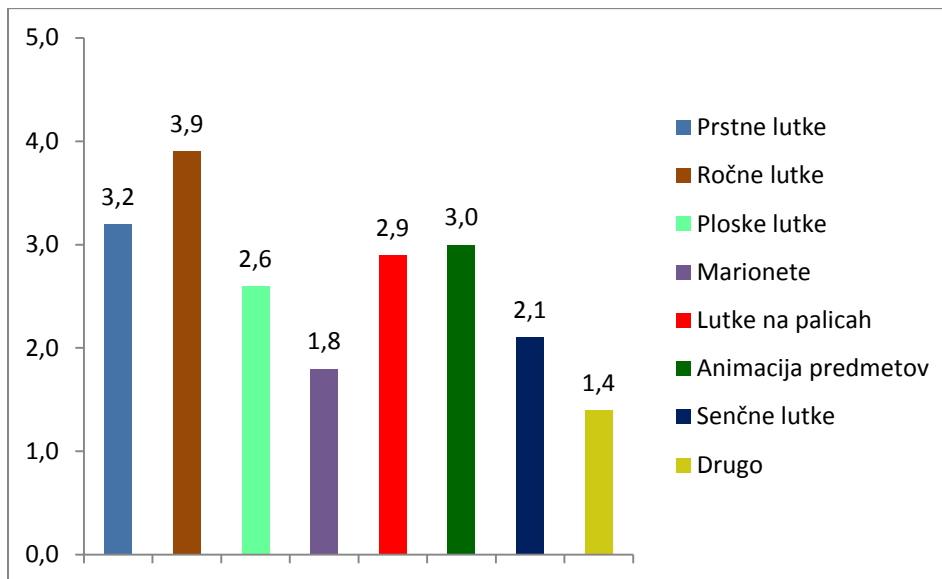
Na zastavljeno vprašanje: »Katero izmed naštetih lutkovnih tehnik uporabljate pri svojem delu?« so vzgojitelji odgovarjali na podlagi lestvice od 1 do 5 danih možnosti (različnih lutkovnih tehnik), pri čemer je 1 pomenila nikoli in 5 zelo pogosto.

Iz podatkov v tabeli 2 in na grafu 7 je razvidno, da vzgojitelji v povprečju pri svojem delu v vrtcu najpogosteje uporabljajo ročne lutke, katerim z majhno razliko sledijo prstne lutke in animacija predmetov. Menim, da je uporaba naštetih treh lutkovnih tehnik v povprečju uporabe pri delu v vrtcu najpogostejša, ker so te lutkovne tehnike po mojih izkušnjah v vrtcu

najdostopnejše – večina kupljenih lutk v vrtcu je ročnih ali naprstnih, animacija predmetov pa je ena izmed lutkovnih tehnik, ki dejansko nima meja, kar se tiče uporabe različnih naravnih in umetnih predmetov, ki so vsakodnevno prisotne v okolju, ki nas obdaja. Poleg tega mislim, da vzgojitelji menijo, da je omenjene lutkovne tehnike najpreprosteje uporabiti v vseh okoliščinah in najlažje animirati. Tem trem lutkovnim tehnikam v povprečju pogostosti uporabe sledijo ploske lutke in lutke na palici; najmanj pa vzgojitelji pri vzgojno-izobraževalnem delu uporabljajo senčne lutke in marionete. Predvidevam, da so rezultati zadnjih dveh omenjenih lutkovnih tehnik takšni, ker je izdelava senčnih lutk in marionet zahtevnejša od preostalih lutkovnih tehnik (po lastnih izkušnjah pa jih vrtci industrijsko izdelanih senčnih lutk in marionet ne kupujejo) in ker je izvedba scene oz. animacija teh lutkovnih tehnik zahtevnejša.

Možnosti	Odgovori						Povprečje	Std. odklon
	Zelo pogosto (5)	Pogosto (4)	Včasih (3)	Redko (2)	Nikoli (1)	Skupaj		
Prstne lutke	14 14 %	30 30 %	26 26 %	24 24 %	6 6 %	100 100 %	3,2	1,14
Ročne lutke	27 27 %	43 43 %	25 25 %	3 3 %	2 2 %	100 100 %	3,9	0,9
Ploske lutke	6 6 %	14 14 %	31 31 %	30 30 %	19 19 %	100 100 %	2,6	1,13
Marionete	4 4 %	2 2 %	12 12 %	37 37 %	45 45 %	100 100 %	1,8	1
Lutke na palicah	9 9 %	26 26 %	24 24 %	31 31 %	10 10 %	100 100 %	2,9	1,16
Animacija predmetov	12 12 %	21 21 %	31 31 %	22 22 %	14 14 %	100 100 %	3	1,22
Senčne lutke	2 2 %	7 7 %	22 22 %	36 36 %	33 33 %	100 100 %	2,1	1,01
Drugo	6 6 %	2 2 %	2 2 %	10 10 %	80 80 %	100 100 %	1,4	1,07

Tabela 2: Lutkovne tehnike, ki jih uporabljajo vzgojitelji

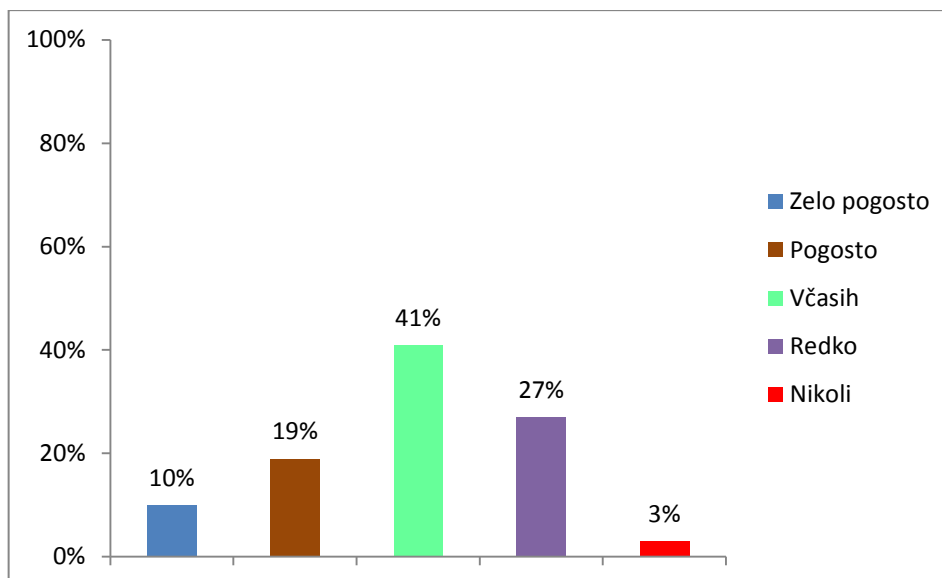
Graf 7: Indeks uporabe različnih vrst lutk

Izdelovanje lutkovnih tehnik pri otrocih

Anketiranci so na zastavljeno vprašanje: »Kako pogosto otrokom omogočate, da sami izdelujejo različne lutkovne tehnike?« lahko odgovorili z enim izmed petih različnih odgovorov. Izbirali so lahko med možnostmi po lestvici od 1 do 5, pri čemer je 1 pomenila nikoli in 5 zelo pogosto.

Največ anketirancev, a manj kot polovica, to je 41 %, je na vprašanje, kako pogosto otrokom omogočijo, da sami izdelujejo lutkovne tehnike, odgovorilo z včasih. 27 % jih je odgovorilo, da otrokom redko omogočijo izdelovanje lastnih lutk, 19 % pogosto, le 10 % zelo pogosto in zelo malo odstotkov (3) nikoli (graf 8).

Naslednjo po rezultatu tega vprašanja v raziskavi imajo otroci v večini v vrtcu možnost izdelovati lastne lutke, vendar ne pogosto. Z rezultatom še zdaleč ne moremo biti zadovoljni. Otroci namreč ob izdelovanju lastnih lutk razvijajo številne spretnosti (motorične, ustvarjalne, miselne, gibalne ...) in z lutko, ki jo izdelajo z lastnimi rokami, navežejo poseben stik, zato je zelo pomembno, da imajo otroci možnost številnih izkušenj z njimi in s samim procesom nastanka lutk. Lutka, ki jo otrok izdelava sam, ima zanj zelo velik pomen, ki ga ob kupljeni in industrijsko izdelani lutki ne doživi.

Graf 8: Pogostost izdelovanja lutkovnih tehnik pri otrocih

Glede na to, da je številne preproste lutkovne tehnike mogoče izdelati iz odpadnih in naravnih materialov, pri čemer ni pogoj finančna podlaga, je eden izmed razlogov, zakaj vzgojitelji otrokom ne omogočajo večkrat izdelovanja lastnih lutk, lahko slabo poznavanje različnih lutkovnih tehnik in njihovih značilnosti med vzgojitelji. Drugi izmed razlogov, zakaj izdelovanje različnih lutkovnih tehnik za otroke ni pogostejše, bi po mojih predvidevanjih lahko bil, da vzgojitelji ne zaupajo dovolj v njihove sposobnosti in so prepričani, da je izdelava lutk za otroke preveč zahtevna.

Lutkovne tehnike, ki jih izdelujete z otroki

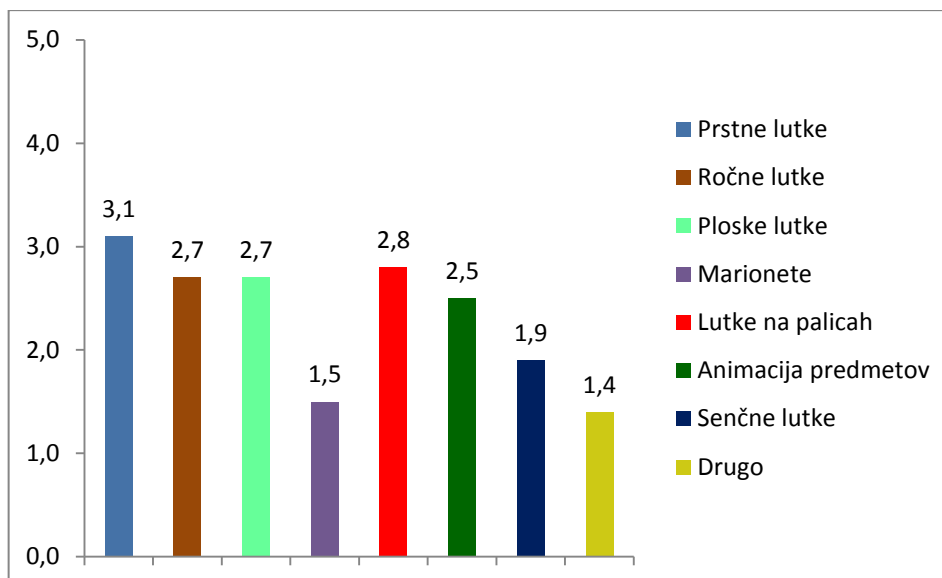
Vprašanje se je glasilo: »Katero izmed naštetih lutkovnih tehnik izdelujete skupaj z otroki?« Vzgojitelji so morali na zastavljeno vprašanje odgovoriti na podlagi lestvice od 1 do 5 danih možnosti (različnih lutkovnih tehnik, ki jih lahko izdelujejo otroci sami), pri čemer je 1 pomenila nikoli in 5 zelo pogosto.

Iz prejetih odgovorov v tabeli 3 in na grafu 9 lahko vidimo, da vzgojitelji otrokom v povprečju najpogosteje omogočajo izdelavo naprstnih lutk. Tej razmeroma preprosti lutkovni tehniki po pogostosti sledi izdelava lutk na palici ter v enakem povprečju izdelava ročnih in ploskih lutk. V povprečju manj možnosti izdelave lastnih lutk imajo otroci pri animaciji predmetov. Ta podatek me je presenetil, saj sem pričakovala (glede na to, da je mogoče

animirati vse predmete, ki nas obdajajo), da imajo otroci pogosteje možnost animacije predmetov. Kot zadnji dve možnosti povprečne pogostosti izdelave različnih lutkovnih tehnik so vzgojitelji navedli, da manj pogosto otrokom omogočajo izdelati senčne lutke in najmanj pogosto marionete. Ponovno predvidevam, da se vzgojiteljem zdita izdelava in animacija senčnih lutk in marionet prezahtevni. Čeprav so otroci omenjeni lutkovni tehniki s pomočjo odraslega ali pa samostojno sposobni izdelati, če le sama lutka ni preveč zahtevna in da jih s tega stališča (kot pravi profesor Edi Majaron (Majaron, 2006)) odrasli podcenjujemo.

Možnosti	Odgovori						Povprečje	Std. odklon
	Zelo pogosto (5)	Pogosto (4)	Včasih (3)	Redko (2)	Nikoli (1)	Skupaj		
Prstne lutke	10 10 %	26 26 %	35 35 %	19 19 %	10 10 %	100 100 %	3,1	1,12
Ročne lutke	4 4 %	18 18 %	36 36 %	29 29 %	13 13 %	100 100 %	2,7	1,04
Ploske lutke	8 8 %	25 25 %	22 22 %	23 23 %	22 22 %	100 100 %	2,7	1,28
Marionete	1 1 %	5 5 %	7 7 %	21 21 %	66 66 %	100 100 %	1,5	0,9
Lutke na palicah	8 8 %	22 22 %	27 27 %	25 25 %	18 18 %	100 100 %	2,8	1,21
Animacija predmetov	7 7 %	23 23 %	17 17 %	22 22 %	31 31 %	100 100 %	2,5	1,33
Senčne lutke	2 2 %	6 6 %	14 14 %	33 33 %	45 45 %	100 100 %	1,9	1
Drugo	2 2 %	5 5 %	6 6 %	6 6 %	81 81 %	100 100 %	1,4	0,95

Tabela 3: Lutkovne tehnike, ki jih vzgojitelji izdelujejo z otroki

Graf 9: Indeks izdelave različnih lutkovnih tehnik skupaj z otroki

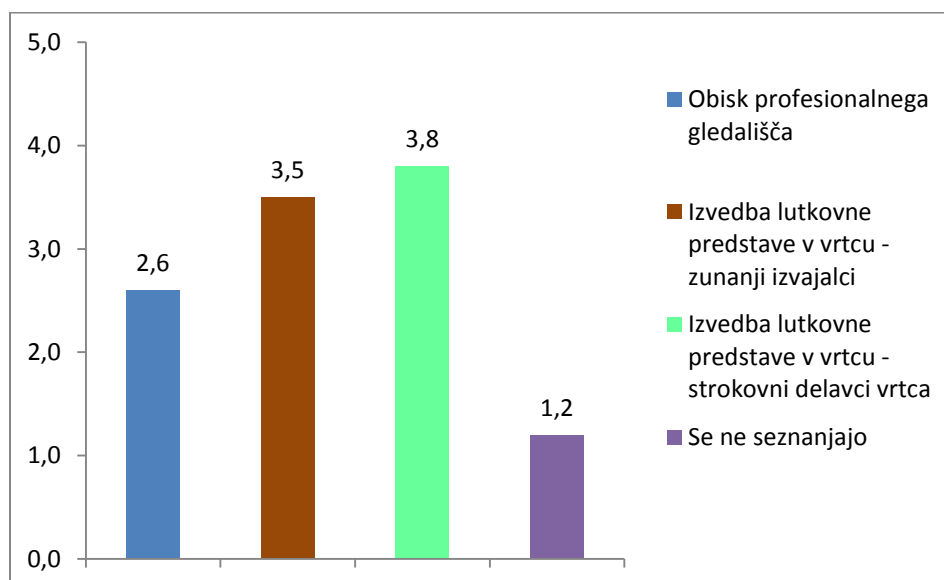
Načini za seznanjanje z lutkovnim gledališčem

Na vprašanje: »Na katere načine se lahko otroci v vrtcu seznanjajo z lutkovnim gledališčem?« so vzgojitelji lahko odgovorili z danimi možnostmi seznanjanja otrok z lutkovnim gledališčem. Za vsakega izmed načinov so lahko izbrali pogostost seznanjanja na petstopenjski lestvici, pri čemer je 1 pomenila nikoli in 5 zelo pogosto.

Iz tabele 4 in grafa 10 lahko razberemo, da se otroci v povprečju z lutkovnim gledališčem seznanjajo tako, da izvedejo lutkovno predstavo v vrtcu kar vzgojitelji sami. Temu načinu seznanjanja z lutkovnim gledališčem v povprečju pogostosti sledi izvedba lutkovne predstave v vrtcu, ki jo pripravijo zunanji izvajalci, in šele nato sledi obisk profesionalnega lutkovnega gledališča. V povprečju pogostosti seznanjanja z lutkovnim gledališčem je najmanj vprašanih na vprašanje odgovorilo z odgovorom, da se otroci v okviru vrtca z lutkovnim gledališčem ne seznanjajo. Pred raziskavo sem take rezultate tega vprašanja pričakovala. Najpreprostejše je namreč, da vzgojitelji sami pripravijo in izvedejo lutkovno predstavo (tudi tako se namreč otroci lahko seznanjajo z lutkovnim gledališčem); z organizacijskega vidika je lažje, da v vrtec pridejo zunanji izvajalci lutkovne predstave kot organizirati obisk profesionalnega gledališča; je pa tudi prav, da otroci tudi obišejo lutkovno gledališče. Razveseljujoč je podatek, da je v povprečju najmanj vzgojiteljev odgovorilo, da se otroci z lutkovnim gledališče ne seznanjajo.

Možnosti	Odgovori						Povprečje	Std. odklon
	Zelo pogosto (5)	Pogosto (4)	Včasih (3)	Redko (2)	Nikoli (1)	Skupaj		
Obisk profesionalnega gledališča	4 4 %	18 18 %	30 30 %	31 31 %	17 17 %	100 100 %	2,6	1,09
Izvedba lutkovne predstave v vrtcu – zunanji izvajalci	19 19 %	28 28 %	36 36 %	13 13 %	4 4 %	100 100 %	3,5	1,07
Izvedba lutkovne predstave v vrtcu – strokovni delavci vrtca	23 23 %	44 44 %	26 26 %	6 6 %	1 1 %	100 100 %	3,8	0,89
Se ne seznanjajo	0 0 %	1 1 %	4 4 %	8 8 %	87 87 %	100 100 %	1,2	0,54

Tabela 4: Načini za seznanjanje z lutkovnim gledališčem

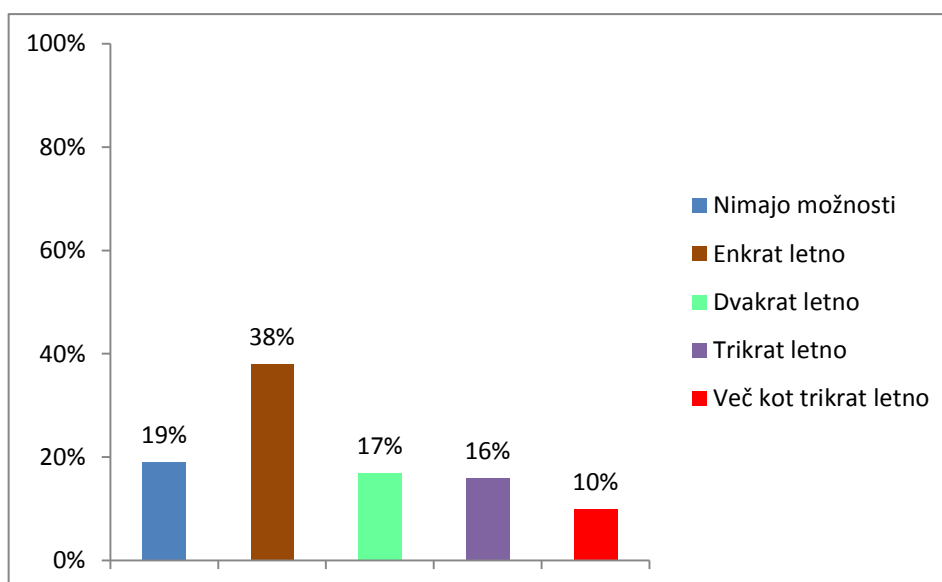

Graf 10: Indeks najpogostejših načinov seznanjanja z lutkovnim gledališčem

Možnost obiska lutkovnega gledališča

Vprašanje se je glasilo: »Kako pogosto imajo otroci možnost obiskati profesionalno lutkovno gledališče v okviru vrtca?« Vprašani so imeli na izbiro več možnosti, glede na to, kolikokrat letno lahko z otroki obišejo lutkovno gledališče.

Večina vzgojiteljev (38 %) je na zastavljeno vprašanje odgovorila, da imajo otroci v okviru vrtca možnost enkrat letno obiskati profesionalno lutkovno gledališče, kar je zadovoljiv podatek; temu sledi presenetljiv podatek, da otroci v okviru vrtca nimajo možnosti obiskati profesionalnega gledališča, kar je odgovorilo 19 % vprašanih. Predvidevam, da je na tak rezultat tega odgovora vplivala starostna skupina otrok, v kateri so delali anketiranci, saj mislim, da v ta odstotek v večino sodijo otroci prvega starostnega obdobja. 17 % vzgojiteljev je odgovorilo, da se otroci v okviru vrtca s profesionalnim gledališčem srečajo dvakrat letno; 16 % jih je odgovorilo, da se otroci lahko s profesionalnim lutkovnim gledališčem seznanjajo trikrat letno, in 10 % vprašanih je odgovorilo, da imajo otroci lutkovno gledališče možnost obiskati več kot trikrat letno. Predvidevam, da v ta odstotek spadajo vrtci, katerih obisk profesionalnega lutkovnega gledališča ni vezan na prevoz (graf 11).

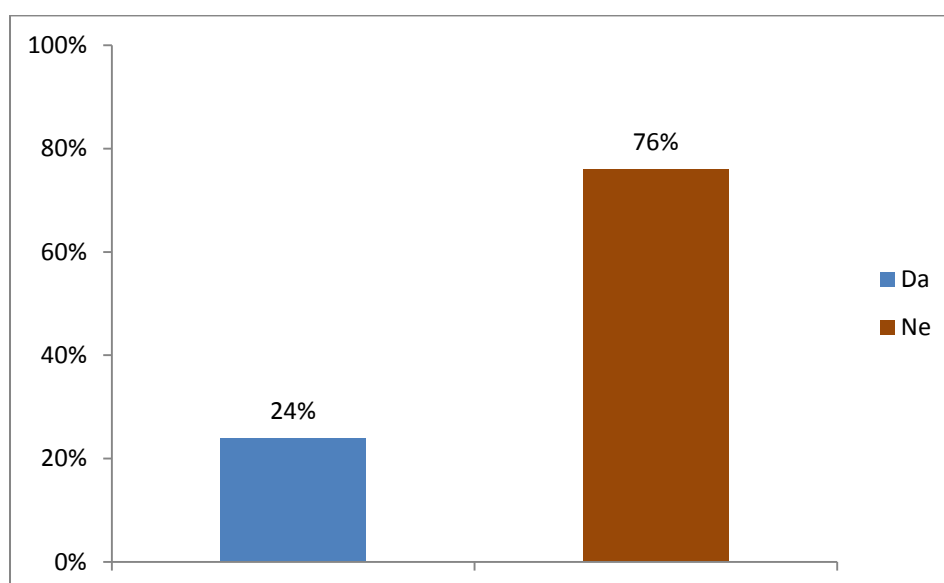

Graf 11: Možnost obiska lutkovnega gledališča

Zadovoljstvo s številom obiskov

Anketiranci so odgovarjali na vprašanje, ki se je glasilo: »Se vam zdi število obiskov v profesionalnem lutkovnem gledališču zadostno?« Pri tem so imeli na voljo dva odgovora, in sicer, da se jim zdi število obiskov zadostno oziroma da se jim število obiskov ne zdi zadostno.

Na zastavljeno vprašanje je 76 % vprašanih odgovorilo, da se jim število obiskov v profesionalnem lutkovnem gledališču ne zdi zadostno. Ta podatek kaže na željo strokovnih delavcev, da bi se v okviru vrtca otroci pogosteje seznanjali z njim. Poleg tega se mi na podlagi tega podatka zdi, da se vzgojitelji zavedajo pomembnosti lutk in lutkovnega gledališča, ki ga ima ta na otrokov razvoj. Le slaba četrtnina (24 %) je odgovorila, da je obiskovanje profesionalnega lutkovnega gledališča po njihovem mnenju zadostno. Predvidevam, da so bili to večinoma tisti vzgojitelji, ki so delali v vrtcu, v katerem se otroci s profesionalnim gledališčem lahko seznanijo več kot trikrat letno (graf 12).

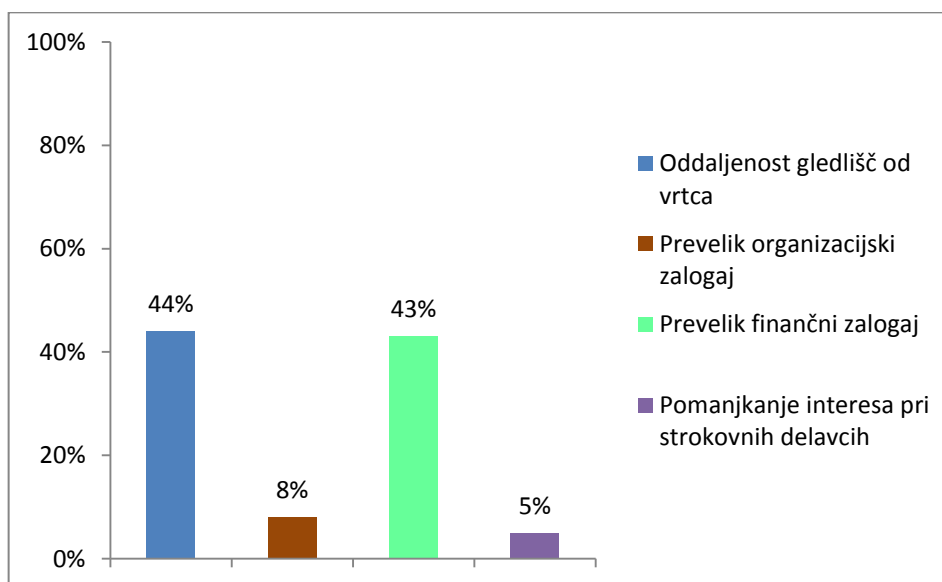
Graf 12: Zadovoljstvo s številom obiskov

Ovire pri obiskih gledališč

Vprašanje se je glasilo: »Kaj vidite kot glavno oviro, da profesionalnih lutkovnih gledališč ne obiskujete pogosteje?« Vprašani so morali po lastni presoji izmed štirih razlogov izbrati glavni razlog za to, da lutkovnega gledališča ne obiskujejo pogosteje.

Večina vzgojiteljev (44 %) je kot glavni razlog, da se profesionalnega lutkovnega gledališča v okviru vrtca ne obiskuje pogosteje, navedlo oddaljenost gledališča od vrtca, podoben odstotek (43) vzgojiteljev je kot glavni razlog navedlo prevelik finančni zalogaj. Ta odgovora bi lahko povezali skupaj, saj je oddaljenost gledališča od vrtca vezana na prevoz, za katerega je treba

imeti določeno finančno podlago. To je žal ena izmed interpretacij, ki ni razveseljujoča. 8 % vprašanih je za glavni razlog navedlo prevelik organizacijski zalogaj in le 5 % pomanjkanje zanimanja pri strokovnih delavcih (graf 13).

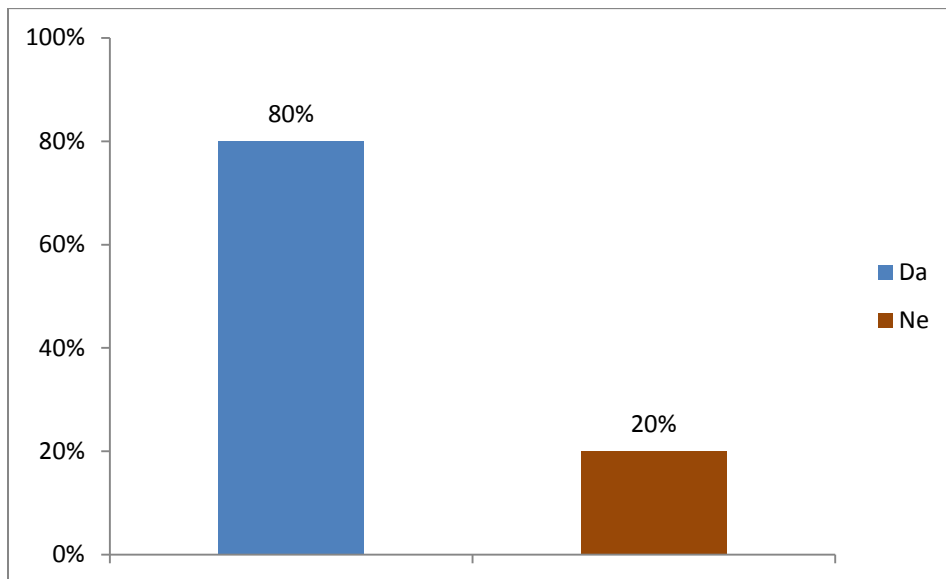

Graf 13: Ovire pri obiskih gledališč

Uporaba lutkovnih predstav kot uvod oz. motivacija za določeno temo oz. projekt

Na anketno vprašanje: »Ali pri svojem delu uporabljate lutkovne predstave tudi kot uvod oz. motivacijo v določeno temo oz. projekt?« so vprašani lahko odgovorili z da ali ne.

Na zastavljeno vprašanje je 80 % anketirancev odgovorilo z da, kar pomeni, da se vzgojitelji v večini zavedajo, kako močno motivacijsko sredstvo je lahko lutkovna predstava za otroke. 20 % vzgojiteljev pa pri svojem delu v vrtcu ne uporablja lutkovne predstave kot uvod oz. motivacijo za določeno temo oz. projekt (graf 14).

Graf 14: Uporaba lutkovnih predstav kot uvod/motivacija za določeno temo/projekt

8. Ugotovitve

8.1 Kako strokovna literatura opredeljuje razvoj otroške igre in vlogo lutke pri vsakdanji uporabi v vrtcu?

Otroška igra in z njo povezana uporaba lutke je v strokovni literaturi že sorazmerno dobro raziskano področje. Kljub različnim opredelitvam razvoja in vrst igre različnih avtorjev je vsem skupno, da lutko navajajo kot pripomoček za spodbujanje igre in njenega razvoja. Mlajši otroci lutko raziskujejo in jo uporabljajo kot ljubkovalno igračo, starejši pa v njej že vidijo sredstvo za igro in z njo ravnajo kot odrasli z njimi v vsakdanjih situacijah (jo hranijo, pokrivajo ...) – začetek simbolne igre. Še starejšim otrokom lutka omogoča kompleksnejšo obliko simbolne igre; lutki vdahnejo dušo, jo animirajo, prek nje komunicirajo z okolico in izražajo svoje poglede na svet.

8.2 Kakšna je vloga vzgojitelja pri seznanjanju otrok z lutkami in lutkovnim gledališčem?

Vzgojitelj mora biti s svojim poznavanjem lutk in lutkovnih tehnik otrokom vzgled; lutke mora pri svojem vsakodnevnem delu dovolj pogosto uporabljati. Kvantiteta uporabe lutk seveda ni zadosten pogoj za uspeh. Dober pedagog mora znati pravilno oceniti situacijo, v kateri je primerno uporabiti lutko, in izbrati pravilno lutkovno tehniko za to situacijo.

Če je vzgojitelj dovolj kreativen in v improviziranih lutkovnih predstavah pritegne pozornost otrok, ga bodo otroci ob dostopu (do) lutke začeli intuitivno oponašati in sčasoma sami prek igre uprizarjati kreativne lutkovne predstave.

Prav je, da vzgojitelj omogoči otrokom, da sami izdelujejo lutke (zagotoviti materiale ...), zaupati v njihove sposobnosti in jim nuditi pomoč pri izdelavi lastne lutke. Lutka, ki jo izdelajo otroci sami, je namreč v njihovih očeh še bolj posebna, kot če bi jo kupili.

Na celotni poti spoznavanja otrok z lutkami mora vzgojitelj opazovati in na podlagi tega usmerjati ter spodbujati napredovanje razvoja igre z lutko. Čeprav pri otrocih ne pričakujemo lutkovnih predstav po zgledu profesionalnega lutkovnega gledališča, je prav, da jim vzgojitelj omogoči stik in izkušnje tudi s tovrstnim načinom lutkovnih predstav. To lahko doseže s

pripravo lutkovne predstave po zgledu profesionalnega lutkovnega gledališča skupaj s strokovnimi sodelavci ali pa omogoči obisk profesionalnega lutkovnega gledališča. Zadnje je seveda odvisno od podpore vodstva vrtca.

8.3 Na katere načine lahko uporabimo lutko in kako se otroci odzivajo na lutke pri vsakdanji uporabi v vrtcu?

Uporaba lutke pri vsakodnevnom delu v vrtcu je neomejena. Uporabimo jo lahko na veliko različnih načinov in ne le kot sredstvo za pripravo lutkovne predstave (ki v osnovi velja za primaren način uporabe). Ena izmed njenih največjih prednosti je, da različne trenutke v vrtcu vsakodnevno polepša in s tem privede do prijetnega vzdušja v skupini. Polepšanje vsakodnevnih trenutkov v vrtcu se kaže predvsem pri lažjem prehodu med različnimi dejavnostmi; spremembi togih in zato velikokrat napornih posameznih delov dnevne rutine v zanimive in prijetne; v dobri motivaciji otrok za uvod v projekte ali posamezne teme oz. skozi celotne projekte; v učinkovitejšem in zanimivejšem posredovanju vzgojno-izobraževalnih vsebin vseh kurikularnih področij in uspehu pri socialnem učenju, odnosih v skupini ter integraciji posameznika. Vse to so načini, ki ob vsakodnevni uporabi lutke izboljšajo klimo v oddelku. Otroci se ob sproščenem in prijetnem vzdušju, ki ga omogoča uporaba lutke v vrtcu, popolnoma prepustijo njenemu čaru. Ob komunikaciji z lutko so popolnoma nasmejani obrazi in žareče oči tisti, ki vzgojitelju povedo, kako močno avtoriteto jim predstavlja lutka. Lutka je otrokom sposobna (povedati) dopovedati več kot katera koli druga odrasla oseba. Kadar lutka oživi, je že samo njen pojav dovolj močno motivacijsko sredstvo, ki pritegne pozornost otrok.

Otroci se lutki lažje zaupajo kot odrasli osebi, povedo ji svoje težave in strahove, se z njo potolažijo in prepustijo svetu domišljije. Čez čas, ko imajo otroci z lutko dovolj izkušenj (če jo animira nekdo drug), jo začnejo sami raziskovati. Prek igre z njo raziščejo, česa vsega je lutka zmožna. Nato otroci lutko začnejo animirati in prek nje iskati stik s svetom, ki ga obdaja. Pri tem navežejo pozitivnejši odnos do drugih vrstnikov in odraslih oseb (vzgojiteljev). Odziv otrok na lutko je vsekakor več kot pozitiven. Otroci lutko sprejmejo kot prijatelja oz. člana skupine v vrtcu in jo vidijo kot živo bitje.

8.4 Kako pogosto vzgojitelji v slovenskih vrtcih vključujejo lutkovne dejavnosti v vsakodnevno delo v vrtcu?

Vzgojitelji v slovenskih vrtcih vključujejo lutkovne dejavnosti v vsakodnevno delo le včasih. Tako je odgovorilo največ vzgojiteljev (polovica vprašanih) v opravljeni raziskavi. Žal izsledek raziskave ni zadovoljiv, saj bi si želeli, da bi bila uporaba lutk pri vsakodnevnem delu v vrtcu pogostejša. Glede na to, da nam (vzgojiteljem in otrokom) lutka omogoča številne prednosti, kar sem izkusila tudi v praktičnem delu raziskave (uvedba lutke – ljubljenca skupine – in igra z različnimi lutkami), bi bilo treba dati večji poudarek njihovi pogostejši uporabi v vrtcu.

Poleg prednosti, ki jih lutka prinaša za vzgojitelje in otroke, pa je pomemben element pogoste uporabe lutke v vrtcu ravno omogočanje prijetnega in sproščenega vzdušja, h kateremu stremimo vsi pedagoški delavci.

Otroci se poleg lutkovnih dejavnosti v vrtcu srečajo z lutko tudi v lutkovnem gledališču. Najpogosteje lutkovne predstave zanje pripravijo strokovni delavci vrtca sami, manj pogosto pa se otroci z lutkovnim gledališčem seznanjajo v profesionalnem lutkovnem gledališču. Največ vzgojiteljev (38 %) je navedlo, da se otroci s profesionalnim lutkovnim gledališčem srečajo le enkrat letno. S tem številom večina vzgojiteljev (tri četrtine) ni zadovoljna, kar nam lahko pove, da se strokovni delavci vrtca zavedajo tudi pomembnosti seznanjanja otrok z njimi. Kot glavno oviro za pogostejše obiske v profesionalnem lutkovnem gledališču je največ vzgojiteljev navedlo oddaljenost gledališča od vrtca (44 %) in prevelik finančni zalogaj (43 %), kar sta razloga, ki sta odvisna drug od drugega.

8.5 Na katere načine vzgojitelji v slovenskih vrtcih najpogosteje vključujejo lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?

Vzgojitelji v slovenskih vrtcih najpogosteje vključujejo lutke v vsakodnevno delo za izvedbo lutkovne predstave in kot motivacijsko sredstvo za uvod v projekte. To sta omejena načina uporabe, saj se lutke zelo uspešno uporablja tudi v drugih okoliščinah in situacijah, katerim bi morali vzgojitelji posvečati več pozornosti. Manj zastopan način uporabe lutk v slovenskih vrtcih je socialno učenje s pomočjo lutke. Najmanj pa vzgojitelji pri svojem delu uporabljajo

lutke v povezavi z dnevno rutino, ki je eden izmed ključnih načinov za doseg sproščene in prijetnega vzdušja v vrtcu.

Pri tem najpogosteje uporabljajo prstne in ročne lutke, ki sta klasični lutkovni tehniki, ki jih imamo v vrtcih na voljo. Med manj zastopanimi lutkovnimi tehnikami, ki jih uporabljajo vzgojitelji, so marionete in senčne lutke. To sta lutkovni tehniki, ki otrokom omogočata razvoj in seznanjanje na različnih področjih.

Eden izmed načinov seznanjanja otrok z lutkami je tudi, da otroci izdelajo lastno lutko. To je lutka, ki otroku pomeni več kot tista, ki je industrijsko izdelana in kupljena. Otrok že v procesu nastajanja lutke z njo naveže poseben stik. Izsledki raziskave kažejo, da imajo otroci v slovenskih vrtcih to možnost le včasih. Pri tem jim vzgojitelji v večini omogočajo in pomagajo izdelati prstne lutke, lutke na palici, ročne in ploske lutke. Najmanj zastopani lutkovni tehniki, ki ju otroci spoznavajo z izdelavo lastne lutke, pa sta po rezultatih raziskave prav tako kot najmanj uporabljeni lutkovni tehniki vzgojiteljev pri njihovem delu marionete in senčne lutke.

9. Zaključek

Pozitivni učinki uporabe lutk pri pedagoškem delu so v strokovni literaturi dobro utemeljeni. Pri uvedbi lutke – ljubljena skupine – in igre z različnimi lutkami v ciljni skupini osemnajstih otrok v Vrtcu Ivančna Gorica sem tudi sama ugotovila, da je imela vpeljava lutke v pedagoški proces kopico pozitivnih učinkov, ki so naredile prebivanje v vrtcu še prijetnejše. Vsekakor je ena izmed najprijetnejših izkušenj, ki sem jih imela med raziskavo z lutko v vrtcu, popestritev togih in velikokrat napornih delov dnevne rutine. Uporaba lutke je imela pozitiven učinek na otroke in name. Otroci so se s pomočjo lutke razvijali v njihovi igri, iskali stik z vrstniki in okolico, izražali svoja čustva in se v težkih trenutkih z njo potolažili. Meni je lutka omogočila lažji dostop do otrok, njihovo razumevanje in zanimivejši način posredovanja vzgojno-izobraževalnih vsebin.

Žal izsledki raziskave o pogostosti in namenu uporabe lutk v slovenskih vrtcih ne dajejo slike, s katero bi bili lahko zadovoljni. Prostora za vpeljavo uporabe lutk v vsakodnevno delo v vrtcih je še veliko. Eden izmed načinov, kako to doseči, je gotovo s poudarkom na ozaveščenosti vzgojiteljev, kar posledično prinaša tudi njihovo boljše poznavanje in razumevanje področja.

10. Seznam uporabljenih virov

1. Batistič Zorec, M. (2002). *Psihološki vidiki otrokove igre*. Pridobljeno 20. 8. 2014, s <http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.pef.uni-lj.si%2F~vilic%2Fgradiva%2F1-rp-t4-igra.doc&ei=OtzjU-LvC4On0QX9xICADw&usg=AFQjCNFIw5-8YYrpkcCc3BjSG7Ldhn1k6w&sig2=Lzsvg2n5W6jLm8GqcK-8YA&bvm=bv.73231344,d.d2k>.
2. Bahovec, E. D. idr. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
3. Korošec, H. (2002a). Cilje v učnem načrtu za slovenščino lahko uresničimo z lutko. V: Korošec, H. in Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str. 55–58). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
4. Korošec, H. (2010). Gledališko-lutkovno ustvarjanje: izmenjava idej med vzgojiteljem in otrokom (str. 307–323). V: Devjak, T. (ur.). *Pedagoški koncept Reggio Emilia in kurikulum za vrtce: podobnost v različnosti*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
5. Korošec, H. (2013a). *Komunikacija v gledališki in lutkovni dejavnosti*. Interna študijska literatura. Pridobljeno 20. 8. 2014 s <http://www.pef.uni-lj.si/vilic/gradiva/3-korosec-komunikacija.pdf>.
6. Korošec, H. (2006). Kreativne dejavnosti z lutkami kot proces. V: Borota, B., Geršak, V., Korošec, H. in Majaron, E. (ur.), *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk* (str. 103–139). Koper: Pedagoška fakulteta.
7. Korošec, H. (2004). *Lutke – otrokov vsakdan v vrtcu in šoli*. Pridobljeno 20. 8. 2014 s
8. www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-kreativna.pdf.
9. Korošec, H. (2009). Lutkovna in dramska igra v otrokovih »sto jezikih«. V: Devjak, T. in Skubic, D. (ur.), *Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia* (str. 119–133). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
10. Korošec, H. (2002b). Neverbalna komunikacija in lutka. V: Korošec, H. in Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str. 31–54). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

11. Korošec, H. (2013b). Simbolna igra in gledališka igra. Interna študijska literatura. Pridobljeno 20. 8. 2014 s <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-simbolna.pdf>.
12. Majaron, E. (2006). Čarobna moč lutke. V: Borota, B., Geršak, V., Korošec, V. in Majaron, E. (ur.), *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk* (str. 97–102). Koper: Pedagoška fakulteta.
13. Majaron, E. (2000). Lutka – idealna povezava didaktičnih smotrov. V: *Lutka* 56/2000 (str. 33–35). KUD Klemenčičevi dnevi.
14. Majaron, E. (2002a). Lutka, naša vsakodnevna pomočnica. V: Korošec, H. in Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str. 59–63). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
15. Majaron, E. (2002b). Lutka pri oblikovanju mladega človeka. V: Korošec, H. in Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str. 5–8). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
16. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (2001). Teorije otroške igre. V: Marjanovič Umek, L. in Zupančič M. (ur.), *Psihologija otroške igre: od rojstva do vstopa v šolo* (str. 1–31). Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
17. Marjanovič Umek, L. in Kavčič, T. (2001). Otroška igra. V: Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.), *Psihologija otroške igre: od rojstva do vstopa v šolo* (str. 33–46). Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
18. Šinko, S. (2013). *Pomen gledaliških igrice v prvem starostnem obdobju v vrtcu*. Pridobljeno 20. 8. 2014 s http://www.pef.um.si/content/Zalozba/clanki_2013_06_st_1/8%20SINKO.pdf.
19. Trefalt, U. (1993). *Osnove lutkovne režije*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

11. Priloge

11.1 Anketni vprašalnik

1. Spol

- a) ženski
- b) moški

2. Delovna doba (*Obkrožite en odgovor.*)

- a) manj kot 5 let
- b) od 5 do 10 let
- c) od 10 do 20 let
- d) od 20 do 30 let
- e) več kot 30 let

3. Lokacija vrtca (*Obkrožite en odgovor.*)

- a) blizu profesionalnega lutkovnega gledališča (obisk ni vezan na prevoz)
- b) oddaljen od profesionalnega lutkovnega gledališča (obisk vezan na prevoz)

4. Starostna skupina otrok, v kateri delate (*Obkrožite en odgovor.*)

- a) prvo starostno obdobje (od prvega do tretjega leta)
- b) drugo starostno obdobje (od tretjega do šestega leta)

5. Kako pogosto uporabljate lutke pri svojem delu? (*Obkrožite eno številko, ki ustreza odgovoru.*)

<i>zelo pogosto</i>	<i>pogosto</i>	<i>včasih</i>	<i>redko</i>	<i>nikoli</i>
5	4	3	2	1

6. S kakšnim namenom uporabljate lutke pri svojem delu? (Pri vsaki možnosti obkrožite številko, ki pomeni, kako pogosto uporabljate določeno možnost.)

	<i>zelo pogosto</i>	<i>pogosto</i>	<i>včasih</i>	<i>redko</i>	<i>nikoli</i>
Kot motivacijo/uvod v projekt	5	4	3	2	1
Skozi celotne teme/projekte	5	4	3	2	1
Kot ljubljence skupine	5	4	3	2	1
V povezavi z dnevno rutino	5	4	3	2	1
Za lutkovno predstavo	5	4	3	2	1
Za socialno učenje, odnose v skupini, integracijo posameznika.	5	4	3	2	1

7. Katero izmed naštetih lutkovnih tehnik uporabljate pri svojem delu? (Pri vsaki možnosti obkrožite številko, ki pomeni, kako pogosto uporabljate določeno možnost.)

	<i>zelo pogosto</i>	<i>pogosto</i>	<i>včasih</i>	<i>redko</i>	<i>nikoli</i>
Prstne lutke	5	4	3	2	1
Ročne lutke	5	4	3	2	1
Ploske lutke	5	4	3	2	1
Marionete	5	4	3	2	1
Lutke na palicah	5	4	3	2	1
Animacija predmetov	5	4	3	2	1
Senčne lutke	5	4	3	2	1
Drugo: _____	5	4	3	2	1

8. Kako pogosto otrokom omogočate, da sami izdelujejo različne lutkovne tehnike? (Obkrožite eno številko, ki ustreza odgovoru.)

<i>zelo pogosto</i>	<i>pogosto</i>	<i>včasih</i>	<i>redko</i>	<i>nikoli</i>
5	4	3	2	1

9. Katero izmed naštetih lutkovnih tehnik izdelujete skupaj z otroki? (Pri vsaki možnosti obkrožite številko, ki pomeni, kako pogosto uporabljate določeno možnost.)

	<i>zelo pogosto</i>	<i>pogosto</i>	<i>včasih</i>	<i>redko</i>	<i>nikoli</i>
Prstne lutke	5	4	3	2	1
Ročne lutke	5	4	3	2	1
Ploske lutke	5	4	3	2	1
Marionete	5	4	3	2	1
Lutke na palicah	5	4	3	2	1
Animacija predmetov	5	4	3	2	1
Senčne lutke	5	4	3	2	1
Drugo: _____	5	4	3	2	1

10. Na katere načine se lahko otroci v vrtcu seznanjajo z lutkovnim gledališčem? (Pri vsaki možnosti obkrožite številko, ki pomeni, kako pogosto uporabljate določeno možnost.)

	<i>zelo pogosto</i>	<i>pogosto</i>	<i>včasih</i>	<i>redko</i>	<i>nikoli</i>
Obisk profesionalnega gledališča	5	4	3	2	1
Izvedba lutkovne predstave v vrtcu – zunanji izvajalci	5	4	3	2	1
Izvedba lutkovne predstave v vrtcu – strokovni delavci vrtca	5	4	3	2	1
Se ne seznanjajo	5	4	3	2	1

11. Kako pogosto imajo otroci možnost obiskati profesionalno lutkovno gledališče v okviru vrtca? (Obkrožite en odgovor.)

- a) nimajo možnosti
- b) enkrat letno
- c) dvakrat letno
- d) trikrat letno
- e) več kot trikrat letno

12. Se vam zdi število obiskov v profesionalnem lutkovnem gledališču zadostno? (Obkrožite en odgovor.)

- a) da
- b) ne

13. Kaj vidite kot glavno oviro, da profesionalnih lutkovnih gledališč ne obiskujete pogosteje? (Obkrožite en odgovor.)

- a) oddaljenost gledališč od vrtca
- b) prevelik organizacijski zalogaj
- c) prevelik finančni zalogaj
- d) pomanjkanje zanimanja pri strokovnih delavcih

14. Ali pri svojem delu uporabljate lutkovne predstave tudi kot uvod oz. motivacijo v določeno temo oz. projekt? (Obkrožite en odgovor.)

- a) da
- b) ne

Izjava

Izjavljam, da sem diplomsko delo izdelala sama pod vodstvom mentorice mag. Helene Korošec.

Branka Zavržen